

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

**Методичні рекомендації
для проведення практичних занять
з навчальної дисципліни
«ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»
для студентів напрямку підготовки
6.030508 «Фінанси і кредит»
усіх форм навчання**

Миколаїв 2017

Методичні вказівки для проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Інвестиційний менеджмент» для студентів напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» усіх форм навчання.

Затверджено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Протокол № 12 від 09.06.2017 р.

Укладач: Колеватова А.В.

Рецензент:

к.е.н., доцент

Ужва А.М.

Затверджено навчально-методичною комісією факультету економіки, протокол № 11 від 28 червня 2017 року

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Тематичний план вивчення дисципліни «Інвестиційний менеджмент».....	5
2. План та завдання для проведення практичних занять.....	7
3. Термінологічний словник	61
Список використаної літератури	

ВСТУП

Інвестиційний менеджмент – процес управління всіма аспектами інвестиційної діяльності підприємства. Головна мета інвестиційного менеджменту – забезпечення найбільш ефективних шляхів здійснення реальних інвестицій.

Методичні вказівки призначені для практичних і семінарських занять у студентських групах під керівництвом викладача. Окремі завдання за вказівкою викладача студенти можуть виконувати поза навчальною аудиторією з наступною перевіркою правильності розв'язання задач на практичних заняттях.

Для перевірки знань студентів з теоретичних підготовлені завдання для програмного контролю (тести), запитання для самоперевірки знань, а також запитання для контрольних робіт.

Прикладні теми курсу наведені у вигляді розрахункових завдань. Завдання складені так, щоб дати студентам можливість глибоко вивчити теоретико-методологічні та соціально-економічні питання інвестування, навчити методам фінансових розрахунків інвестиційних програм і проектів, аналізу ефективності інвестиційної діяльності.

Для забезпечення організації індивідуальної роботи наводиться рекомендована тематика рефератів для їх підготовки та дискусійного обговорення студентами.

За своїм змістом, структурою і наповненням дисципліна «**Інвестиційний менеджмент**» є комплексною, інтерактивною, тобто об'єднує в єдине ціле теоретичні знання та прикладні навички студентів, набуті при вивченні низки інших фахових дисциплін спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Змістові модулі:

М 1. Інвестиції та інвестиційна діяльність

М 2. Управління інвестиційною діяльністю

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Інвестиційний менеджмент» є формування у студентів сучасного економічного мислення та системи спеціальних знань у галузі управління інвестиційною діяльністю підприємств, відповідних компетенцій на основі засвоєння основних теоретичних положень та опанування необхідними практичними навичками, що дозволяють ефективно здійснювати цю діяльність на підприємстві.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Інвестиційний менеджмент» є: ознайомити студентів із сутністю та теоретичними засадами інвестиційної діяльності; навчити правильно застосовувати методичний інвестиційний інструментарій; сформувати теоретичну та методологічну базу, необхідну для подальшого оволодіння практикою фінансового, реального, інноваційного та іноземного інвестування; виробити вміння опрацювати та аналізувати доцільність реалізації інвестиційних проектів в умовах невизначеності; правильно визначати методи фінансування інвестиційної

діяльності та напрямки державного регулювання інвестиційної діяльності.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

Вивчати:

методичні підходи до: дослідження зовнішнього інвестиційного середовища та прогнозування кон'юнктури інвестиційної діяльності;

розробки стратегічних напрямків інвестиційної діяльності суб'єкта підприємництва;

розробки стратегії формування інвестиційних ресурсів суб'єкта інвестиційної діяльності;

Шукати:

і оцінювати інвестиційну користь реальних проектів і вибір з них найефективніших;

оцінювати інвестиційні якості фінансових інструментів і вибір з них найефективніших;

оптимальний інвестиційний портфель за критеріями дохідності, ризику та ліквідності;

Думати:

організовувати моніторинг інвестиційних програм і проектів;

критично ставитись до поточного планування та оперативного управління реалізацією окремих програм і проектів;

над підготовкою рішень про своєчасний вихід з неефективних проектів (продаж окремих фінансових інструментів).

II. Фахові:

Співробітничати:

з іншими учасниками інвестиційного ринку відносно формулювання цілей інвестиційної діяльності підприємства;

формувати систему організаційного та інформаційного забезпечення інвестиційного менеджменту на підприємстві;

проводити інвестиційний аналіз та планування інвестиційної діяльності;

забезпечувати контроль за основними формами інвестиційної діяльності підприємства;

застосовувати основні методи прогнозування інвестиційного ринку;

Прийматися за справу:

розробляти бізнес-плани реальних інвестицій обґрунтування інвестиційної програми;

здійснювати оцінку фінансових інвестицій інвестиційний портфель підприємства;

проводити оцінку інвестиційних ризиків, обґрунтовувати методи їх мінімізації;

Адаптуватись:

уміти використовувати нові технології інформації та комунікації на фінансовому ринку;

доводити гнучкість та адаптивність відповідно до зовнішніх змін за допомогою оперативних змін у фінансовій роботі та інвестиційних трендів; уміти знаходити нові інвестиційні рішення та адаптувати їх у практику.

На вивчення навчальної дисципліни «Інвестиційний менеджмент» відводиться 120 годин, 4 кредити ЄКТС.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН **вивчення дисципліни «Інвестиційний менеджмент»**

МОДУЛЬ 1. ІНВЕСТИЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

- Тема 1.1. Сутність, мета та функції інвестиційного менеджменту
- Тема 1.2. Методологічні засади та методичний інструментарій інвестиційного менеджменту
- Тема 1.3. Оцінка та прогнозування розвитку інвестиційного ринку
- Тема 1.4. Інвестиційна стратегія підприємства
- Тема 1.5. Політика формування інвестиційних ресурсів підприємства

МОДУЛЬ 2. УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТІ

- Тема 2.1. Управління реальними інвестиціями підприємства
- Тема 2.2. Правила прийняття інвестиційних рішень
- Тема 2.3. Формування програми реальних інвестицій підприємства
- Тема 2.4. Особливості управління інноваційними інвестиціями підприємства
- Тема 2.5. Управління фінансовими інвестиціями підприємства
- Тема 2.6. Управління портфелем фінансових інвестицій підприємства

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ІНВЕСТИЦІЇ ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Практичне заняття № 1

Тема 1.1. Сутність, мета та функції інвестиційного менеджменту

Мета практичного заняття: ознайомитися із поняттям інвестицій та інвестиційної діяльності підприємства; розкрити сутність інвестиційного менеджменту.

Питання для обговорення:

1. Поняття інвестицій та інвестиційної діяльності підприємства.
2. Класифікація інвестицій підприємства.
3. Поняття інвестиційного менеджменту.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Сучасні форми державного регулювання інвестиційної діяльності підприємств в Україні.
2. Суб'єкти інвестування, їх основні типи.
3. Основні функції інвестиційного менеджменту.

Практичні завдання:

Завдання 1.1.

Поясніть, чи правильні такі твердження:

- Інвестиції – це всі види майнових і інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької й інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) чи досягається соціальний ефект.
- Фінансові інвестиції – це видатки на створення, розширення, реконструкцію й технічне переозброєння основного капіталу, на придбання нематеріальних активів, а також на пов'язані з цим зміни розміру і структури оборотного капіталу.
- Інвестиції з економічної точки зору – це всі види активів, вкладених у господарську діяльність для одержання доходу.
- Реальні інвестиції – це вкладення коштів у різні фінансові інструменти.
- Фінансові інвестиції – це вкладення коштів у реальні активи – як матеріальні, так і нематеріальні.
- Інвестиційний ринок представляє собою сферу прояву інвестиційних намірів і відносин з приводу зміни форми і обсягів капіталу.
- Складовими ринку реальних активів є: нерухомість, ділянки під забудову (іпотечний ринок); устаткування, будівельні матеріали, дослідницькі, конструкторські, будівельні послуги (підрядний ринок); нові технології, патенти, ліцензії й т.д. (ринок інтелектуальних цінностей).
- Ринок фінансових активів поділяється на ринок грошей (ринок цінних паперів – боргових зобов'язань з терміном погашення менше року); ринок капіталів (довгострокових цінних паперів і корпоративних акцій) і кредитний ринок (боргових зобов'язань по довгострокових кредитах).
- Інвестиційна політика – це стабільність і привабливість економічних, правових, соціальних і політичних умов у країні-реципієнті, забезпечення раціонального використання залученого капіталу і посилення регулятивної функції держави.
- Інвестиційний клімат – це комплекс рішень і заходів, які приймаються з метою встановлення рівноваги між інвестиційним попитом та пропозицією, як у державі в цілому, так і в окремих складових її економічної структури.
- За формою одержання доходу інвестиції класифікуються на: інвестиції, спрямовані на отримання матеріальної вигоди та інвестиції, спрямовані на досягнення соціального ефекту.
- За регіональною ознакою виділяють інвестиції внутрішні, у тому

числі іноземні, і закордонні, регіональні, національні, галузеві.

- Змішані інвестиції – це вкладення, що здійснюються суб'єктами даної країни й іноземних держав.

- Державні інвестиції – це вкладення центральних і місцевих органів влади і управління за рахунок коштів бюджетів, позабюджетних фондів і позикових коштів, а також державними підприємствами й установами за рахунок власних і позикових коштів.

Завдання 1.2.

Встановіть відповідність понять:

<i>Код питання</i>	<i>Вид інвестиції</i>	<i>№ відп-ді</i>	<i>Передбачас</i>
А	Фінансова	1	Здійснення капітальних чи фінансових інвестицій за рахунок доходу (прибутку), отриманого від інвестиційних операцій
Б	Капітальна	2	Придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та інших фінансових інструментів
В	Реінвестиція	3	Внесення коштів або майна в уставний капітал юридичної особи в обмін на корпоративні права, емітовані такою юридичною особою
Г	Пряма	4	Придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та інших фінансових активів за гроші на фондовому ринку
Д	Портфельна	5	Придбання споруд, будівель, інших об'єктів нерухомості, основних фондів і нематеріальних активів, які підлягають амортизації

Завдання 1.3.

Необхідно розкрити зміст наведених нижче термінів:

- інвестиційна діяльність;
- прямі і непрямі інвестиції;
- приватні, державні, спільні інвестиції;
- реальні і фінансові інвестиції;
- інвестиційний процес;
- інвестиційний ринок;
- інвестиційний попит;
- інвестиційна пропозиція.

Задачі

Задача 1.

2000 грн інвестуються під 12 % річних на 10 років, при умові постійної виплати відсотків. Визначте суму, яка акумулюється наприкінці 10-го року.

Задача 2. Розрахуйте термін збільшення первісних сум інвестицій у 3 рази, використовуючи множники нарощування за простими та складними процентами. Річна процентна ставка – 6 %.

Задача 3.

Інвестор вклав 3000 грн. у банк при 10 % річних на 5 років при умові нарахування складних процентів та щоквартальної капіталізації. Яку суму він отримає в кінці 5-річного періоду?

Задача 4.

Інвестор планує вкладати 3000 грн. в ануїтет у кінці кожного року впродовж 10 років. Якщо проценти в розмірі 9 % нараховуються щорічно, то яку суму через 10 років може одержати інвестор?

Задача 5.

Корпорації через 15 років необхідно покрити витрати за випуск облігацій у сумі 15 000 грн. Вона створює для цього фонд відшкодування і сподівається отримувати 8 % щорічно від використання коштів фонду. Яку суму щорічно корпорація повинна вкладати до фонду, щоб акумулювати повністю 15 000 грн, якщо щорічні платежі вносяться до фонду в кінці кожного року?

Задача 6.

Корпорація інвестувала в проект 15000 грн та розраховує отримати такі грошові потоки від вкладення інвестицій: рік 1 – 3000 грн, рік 2 – 4000 грн, рік 3 – 5000 грн, рік 4 – 6000 грн. Необхідна ставка прибутковості 21 інвестицій – 12 %. Визначте теперішню вартість грошових потоків від інвестицій.

Задача 7.

Корпорація розраховує отримувати грошові надходження від впровадження нового проекту 5000 грн щорічно упродовж 10 років. Знайдіть теперішню вартість грошей, яку отримає корпорація, якщо ставка дисконту 10 %.

Задача 8.

Позичальнику потрібні 30000 для подальшого інвестування. Банк надає позичку на 20 років під 8 % річних з рівними щорічними платежами в кінці року. Знайдіть суму, яку повинен сплачувати позичальник у кінці кожного року.

Ситуаційне завдання

Протягом 5 років тривав економічний спад у всіх галузях економіки, зумовлений зміною суспільно-політичного устрою в країні. Внаслідок проведення ряду реформ системи управління державою прогнозується загальнодержавне економічне зростання. Однак існує велика ймовірність того, що викликане воно буде поживавленням економічної активності лише у сфері посередництва та роздрібною торгівлі, куди очікується інвестування 95% всіх інвестиційних ресурсів. В той же час у виробничих галузях продовжуватиметься процес скорочення виробництва та посилення безробіття.

Поміркуйте - як ліквідувати проблеми, що виникли в інвестиційній діяльності країни?

Тестові завдання для перевірки знань

1. Головною метою інвестиційного менеджменту є:
 - а) найефективніше виконання інвестиційної стратегії підприємства протягом усього бізнес-процесу;
 - б) забезпечення формування достатнього об'єму інвестиційних ресурсів;
 - в) орієнтація на стратегічні цілі розвитку підприємства;
 - г) формування інвестиційного портфеля.
2. Комплекс заходів щодо здійснення інвестиційної діяльності підприємства, прийняття управлінських інвестиційних рішень і контроль за інвестиційною діяльністю є:
 - а) основними складовими напряму інвестиційного менеджменту;
 - б) головною метою управління інвестиційною діяльністю підприємства;
 - в) джерелом інвестування підприємства;
 - г) правильної відповіді немає.
3. До якої із функцій інвестиційного менеджменту належить управління інвестиційним портфелем:
 - а) спеціальної системи загального менеджменту;
 - б) управляючої системи;
 - в) правильної відповіді немає;
 - г) ваш варіант відповіді _____.
4. Основними принципами інвестиційного менеджменту є:
 - а) спрямованість дій щодо досягнення інвестиційних цілей;
 - б) спільні інвестування залежно від об'єктів інвестування;
 - в) взаємозв'язок із загальною та окремими системами управління на підприємстві;
 - г) всі відповіді вірні.
5. Інвестиційний менеджмент це:
 - а) процес управління всіма аспектами інвестиційної діяльності суб'єкта підприємництва;
 - б) процес вкладення різних ресурсів з метою отримання економічного ефекту або іншого запланованого результату;
 - в) обидві відповіді вірні;
 - г) не має вірної відповіді.
6. Укажіть вид інвестицій, до якого зараховують вкладення коштів у різноманітні фінансові інструменти:
 - а) валові;
 - б) чисті;
 - в) фінансові;
 - г) інноваційні.
7. Визначте форму власності інвестиційних ресурсів, за якої фінансування спрямовується від державного і місцевих бюджетів, а також із державних підприємств:
 - а) приватна;
 - б) спільна;
 - в) державна;

г) колективна.

8. Оберіть ознаки за якими класифікують інвестиції, пов'язані з безпосередньою участю інвестора у виборі об'єктів інвестування:

- а) об'єкти вкладання коштів;
- б) характер участі в інвестуванні;
- в) період інвестування;
- г) форми власності.

9. Визначте, що таке інвестиції в нематеріальні активи:

- а) ноу-хау, патенти, винаходи;
- б) підготовка кадрів для майбутнього виробництва;
- в) придбання ліцензій, розроблення торгової марки та ін.;
- г) усі відповіді правильні.

10. Укажіть види інвесторів за належністю до резидентів країни:

- а) індивідуальні та інституціональні;
- б) вітчизняні та стратегічні;
- в) вітчизняні та іноземні;
- г) портфельні та стратегічні.

11. З'ясуйте, про що свідчить від'ємне значення показника чистих інвестицій підприємства:

- а) на підприємстві забезпечується «розширене» відтворення активів;
- б) чистого робочого капіталу недостатньо для фінансування цієї інвестиції;
- в) підприємство має збитки за результатами поточної діяльності;
- г) на підприємстві має місце «звужене» відтворення активів.

12. Визначте стан підприємства, якщо показник його чистих інвестицій дорівнює нулю:

- а) забезпечується просте відтворення активів підприємства;
- б) на підприємстві забезпечується «розширене» відтворення активів;
- в) чистого робочого капіталу недостатньо для фінансування цієї інвестиції;
- г) підприємство має збитки за результатами поточної діяльності.

13. Укажіть мету державного регулювання інвестиційної діяльності:

- а) недопущення недержавних підрядників до виконання державних замовлень в інвестиційній сфері;
- б) забезпечення реалізації економічної, науково-технічної і соціальної політики;
- в) скорочення централізованих капітальних вкладень;
- г) розмежування функцій державних і недержавних інвесторів в інвестиційному процесі.

14. Оберіть організаційно-правові методи регулювання інвестиційної діяльності:

- а) розроблення відповідного законодавства, ліцензування інвестиційної діяльності, державна експертиза інвестиційних програм і проектів;
- б) амортизаційна політика;

- в) політика облікової ставки НБУ;
- г) система оподаткування.

15. Забезпечення сприятливого інвестиційного клімату здійснюється через:

- а) податкові пільги, податкові канікули, пільгові кредити;
- б) державні субсидії, пільгові кредити, податкові пільги, заохочення до створення підприємств з іноземними інвестиціями:
- в) митну політику та державні субсидії;
- г) податкову політику та пільгові кредити.

16. Визначте, які заходи держави сприяють активізації інвестиційної діяльності:

- а) впровадження нового прогресивного порядку визначення амортизації з більш широким використанням прискореної амортизації основних засобів;
- б) підвищення ставки податку на прибуток, запровадження нових видів податків для підприємств-інвесторів;
- в) підвищення відсоткових ставок за користування довгостроковими кредитами банків;
- г) підвищення норми банківських резервів.

17. З'ясуйте, який інвестор ставить за мету отримання високого поточного доходу при вкладанні капіталу у різні фінансові інструменти:

- а) інституціональний;
- б) стратегічний;
- в) портфельний;
- г) індивідуальний.

Практичне заняття № 2

Тема 1.2. Методологічні засади та методичний інструментарій інвестиційного менеджменту

Мета практичного заняття: дослідити методологічні засади та методичний інструментарій інвестиційного менеджменту, розкрити концепцію оцінки вартості грошей у часі під час здійснення інвестиційної діяльності підприємства

Питання для обговорення:

1. Концепція оцінки вартості грошей у часі під час здійснення інвестиційної діяльності підприємства.
2. Поняття, види, методи оцінки та управління інвестиційними ризиками.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Номінальна та реальна вартість чистого грошового потоку від інвестиційної діяльності.
2. Врахування фактору інфляції при формуванні необхідного рівня дохідності інвестицій.
3. Інфляційна премія та методи її розрахунку.
4. Премія за ризик та методи її розрахунку.

5. Модель оцінки капітальних активів, основні допущення щодо її використання.
6. Лінія надійності інвестиційного ринку, методи оцінки необхідного рівня дохідності інструменту інвестування, виходячи з рівня систематичного ризику.
7. Поняття ліквідності інвестицій.
8. Класифікація інвестицій підприємства за рівнем ліквідності.
9. Методичний інструментарій оцінки рівня ліквідності інвестицій.
10. Премія за ліквідність інвестицій та методи її розрахунку.

Задачі

Задача 1.

Корпорація планує асигнувати кошти на придбання нового обладнання. Проектовані грошові прибутки і первісні інвестиції показані в таблиці, як очікувані грошові потоки. Визначити період окупності проекту.

Задача 2.

Корпорації потрібно підтримувати необхідну ставку прибутковості інвестицій на рівні 12 %. Визначте період, потрібний для відновлення як інвестицій, так і вартості фондів підтримки цих витрат.

Задача 3.

Корпорації потрібно підтримувати необхідну ставку прибутковості інвестицій на рівні 12 %. Визначте період, потрібний для відновлення як інвестицій, так і вартості фондів підтримки цих витрат.

Задача 4.

Припустимо, що в наступні 5 років підприємство сподівається отримати відповідно такі чисті прибутки: 15000, 25000, 30000, 22000, 18000. Визначте ARR, якщо початкові інвестиції становлять 120000.

Задача 5.

Підприємство розглядає кілька варіантів інвестиційних проектів з придбання промислового устаткування. Капітальні вкладення по кожному проекту становлять 300 тис. грн. На підприємстві використовується прямолінійний метод амортизації основних фондів у розмірі 20% за рік. До кінця п'ятого року залишкова вартість проектного устаткування за всіма варіантами проектів дорівнюватиме нулю, й не передбачається наявність ліквідаційних грошових потоків. Величина грошових припливів за інвестиційними проектами подана в табл. 1. Рентабельність фінансово-господарської діяльності підприємства становить 22%.

Визначте щорічну величину прибутку за кожним проектом, середньорічний прибуток кожного проекту, а також оцініть привабливість запропонованих інвестиційних проектів, використовуючи показник коефіцієнта ефективності інвестицій.

Таблиця 1

Грошові потоки й прибуток інвестиційних проектів, тис. грн.

Період часу, років	Проект А		Проект Б		Проект В	
	Грошовий потік	Прибуток	Грошовий потік	Прибуток	Грошовий потік	Прибуток
1	180		60		120	
2	150		90		120	
3	120		120		120	
4	90		150		120	
5	60		180		120	

Задача 6.

За табл. 2 визначте індекс рентабельності й коефіцієнт ефективності інвестиційних проектів. У ході реалізації проекту А застосовується прямолінійний метод амортизації проектних основних фондів у розмірі 44 100 тис. грн. за рік, а дисконтна ставка становитиме 10%. Для проекту Б застосовується прямолінійний метод амортизації основних фондів в обсязі 37 780 тис. грн., а дисконтна ставка становитиме 18%. Обґрунтуйте найкращий варіант капітальних вкладень.

Таблиця 2

Грошові потоки й прибуток інвестиційних проектів, тис. грн.

Період часу, років	Проект А		Проект Б	
	Грошовий потік	Прибуток	Грошовий потік	Прибуток
0	-300000		-400000	
1	105600		105600	
2	124140		164140	
3	145500		145500	
4	168900		210900	

Тестові завдання для перевірки знань

1. Укажіть, як називається сума вкладених коштів, на яку вони перетворюються за певний період часу з урахуванням очікуваної ставки відсотка:

- сьогоднішня вартість;
- теперішня вартість;
- приведена вартість;
- майбутня вартість.

2. Оберіть правильне визначення поняття «нарощування»:

а) процес поетапного збільшення суми внеску шляхом постійного приєднання до його первинного розміру відсоткових платежів;

б) процес приведення майбутньої вартості грошей до їх теперішньої вартості шляхом зменшення її на суму нарахованих відсотків;

в) процес розрахунку приведеної вартості грошей при короткостроковому вкладенні коштів;

г) процес розрахунку приведеної вартості грошей при довгостроковому вкладенні коштів.

3. Укажіть правильне визначення поняття «номінальна вартість активів»:

- а) первісна сума грошових коштів;
- б) вартість активів з урахуванням зміни купівельної спроможності грошей;
- в) вартість активів без урахування зміни купівельної спроможності грошей;
- г) вартість активів, скоригована на індекс інфляції.

4. Укажіть вкладення капіталу, які можна зарахувати до безризикових інвестицій:

- а) акції провідних підприємств національної економіки (т. зв. блакитні фішки);
- б) державні короткострокові облігації;
- в) інвестиційні сертифікати компаній з управління активами пайових інвестиційних фондів;
- г) ощадні та депозитні сертифікати комерційних банків.

5. Укажіть, як називається можливість швидкого перетворення активів на гроші без додаткових витрат:

- а) прибутковість;
- б) ліквідність;
- в) збільшення капіталу;
- г) дохідність.

6. З'ясуйте, що таке грошовий потік:

- а) сума, що надходить від реалізації продукції (послуг);
- б) прибуток (виторг із вирахуванням витрат);
- в) чистий прибуток з урахуванням амортизації;
- г) капітальні витрати на створення основних засобів.

7. Укажіть правильне визначення поняття «дисконтування»:

- а) процес розрахунку майбутньої вартості інвестованих коштів;
- б) розрахунок потоку платежів на вкладений капітал, який має чітко визначений період нарахування відсотків і кінцевий строк повернення основної суми грошей;
- в) фінансова операція, що передбачає щорічний внесок грошових коштів задля винагороди в майбутньому;
- г) процес приведення майбутньої вартості грошей до їх теперішньої вартості шляхом зменшення на суму нарахованих відсотків.

8. Укажіть показники, які використовують для кількісного оцінювання інвестиційних ризиків:

- а) коефіцієнт чутливості;
- б) дисперсія;
- в) індекс ризикованості;
- г) коефіцієнт чутливості та дисперсія.

9. З'ясуйте, що таке ймовірність виникнення непередбачених фінансових втрат:

- а) ризик;
- б) збитковість;

- в) невизначеність;
- г) банкрутство.

10. Оберіть найменш ліквідні активи:

- а) депозитні внески до запитання;
- б) цінні папери;
- в) строкові депозитні внески;
- г) основні засоби.

Практичне заняття № 3

Тема 1.3. Оцінка та прогнозування розвитку інвестиційного ринку

Мета практичного заняття: здійснити оцінку та прогнозування інвестиційного ринку, аналіз поточної кон'юнктури інвестиційного ринку; дослідити інвестиційну привабливість сфер діяльності, регіону, підприємства, методичні засади їх дослідження

Питання для обговорення:

1. Поняття інвестиційного ринку.
2. Класифікація видів та сегментів інвестиційного ринку.
3. Методи поточного спостереження кон'юнктури інвестиційного ринку.
4. Методи аналізу поточної кон'юнктури інвестиційного ринку.
5. Прогнозування кон'юнктури інвестиційного ринку; основні етапи та методи його здійснення.
6. Поняття інвестиційної привабливості сфер діяльності, регіону, підприємства, методичні засади їх дослідження.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Характеристика окремих видів та сегментів інвестиційного ринку України на сучасному етапі.
2. Методи поточного спостереження кон'юнктури інвестиційного ринку.
3. Основні параметри інвестиційного ринку, що спостерігається, зв'язок напрямів і особливостей інвестиційної діяльності підприємства з ними.

Практичні завдання

1. За допомогою наукових джерел, інтернет-ресурсів дослідити та проаналізувати сучасний стан та тенденції розвитку інвестиційного ринку України.
2. Охарактеризуйте вплив основних соціально-економічних факторів розвитку України на хід інвестиційного процесу і інвестиційну привабливість держави.
3. Побудувати схему основних сегментів інвестиційного ринку України.

Ситуаційна вправа

1. Протягом останніх 10 років тривав спад промислового виробництва. Внаслідок здійснення комплексу реформ та появи сприятливої ринкової кон'юнктури на світових ринках спад припинився та розпочалось

активне нарощення обсягів виробництва. Однак основні виробничі фонди у промисловості морально застарілі, в той час як всі кошти підприємства спрямовують на нарощення виробництва та покриття поточних витрат. На основі цього аналітики роблять прогнози подальшої депресії економіки.

Поміркуйте - як вивести країну з інвестиційної кризи?

Тестові завдання для перевірки знань

1. Можливість швидкого й безболісного перетворення активів у гроші це:
 - а) прибутковість;
 - б) ліквідність;
 - в) збільшення капіталу;
 - г) всі відповіді вірні.
2. Надання права на участь у керуванні підприємством юридичним або фізичним особам, які повністю володіють або контролюють не менше:
 - а) 10% акцій або акціонерного капіталу;
 - б) 15%;
 - в) 25%;
 - г) 30%
3. Оперативний план короткострокового періоду, який розробляється звичайно в рамках одного року, в ньому відображаються витрати і надходження інвестиційних засобів у процесі здійснення конкретних форм інвестиційної діяльності це:
 - а) бюджетування;
 - б) бюджет;
 - в) планування;
 - г) правильної відповіді немає.
4. З якими проблемами зіштовхується портфельний інвестор при створенні, тестуванні і застосуванні технічних інвестиційних стратегій:
 - а) приховані позиції;
 - б) пастка даних;
 - в) кратні фактори;
 - г) всі відповіді вірні.
5. Визначення майбутньої вартості грошей у часі пов'язано з процесом:
 - а) накопичення;
 - б) дисконтування;
 - в) не має вірної відповіді.
 - Г) обидві відповіді вірні.
6. Покупка акцій, що не дає права вкладникам впливати на функціонування підприємства й становить менше 10% загального акціонерного капіталу::
 - а) прями інвестиції;
 - б) портфельні інвестиції;
 - в) інтелектуальні інвестиції;
 - г) венчурні інвестиції.

7. Комплекс заходів, спрямованих на підвищення техніко-економічного рівня окремих цехів, виробництв, діяльнок за допомогою автоматизації виробничих процесів, це:

- а) розширення;
- б) реконструкція;
- в) технічне переоснащення.
- г) не має вірної відповіді.

8. Якщо 60-70% доходів від експорту йде на покриття зовнішнього боргу, то це свідчить про:

- а) посилення ризику фінансової нестабільності;
- б) збільшення зовнішнього боргу країни перед іншими державами;
- в) рівень внутрішнього нагромадження;
- г) зниження рівню ризику фінансової нестабільності.

Практичне заняття № 4

Тема 1.4. Інвестиційна стратегія підприємства

Мета практичного заняття: розкрити сутність поняття інвестиційної стратегії підприємства; дослідити етапи процесу формування інвестиційної стратегії

Питання для обговорення:

1. Поняття інвестиційної стратегії підприємства.
2. Етапи процесу формування інвестиційної стратегії.
3. Оцінка інвестиційної стратегії підприємства.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Зв'язок інвестиційної стратегії із загальною стратегією економічного розвитку підприємства.
2. Оцінка інвестиційної стратегії підприємства.
3. Оптимізація співвідношення різних форм інвестування за окремими етапами реалізації його інвестиційної стратегії, виходячи із профільного спрямування діяльності підприємства, стадії його життєвого циклу, розміру, стану кон'юнктури окремих сегментів інвестиційного ринку тощо.

Темі рефератів

1. Сутність інвестиційної стратегії підприємства. Принципи її розробки.
2. Стратегічний аналіз, методи реалізації.
3. Методи прийняття стратегічних інвестиційних рішень.

Задачі

Задача 1.

Новий проект має первинні інвестиції 10000, які дадуть грошові надходження після оподаткування в 1-ий рік – 7000 грн., у 2-ий рік – 5000 грн. Визначте IRR.

Задача 2.

Проект коштує 52125 і його очікувані грошові надходження дорівнюють 12000 щорічно протягом 5 років. Вартість капіталу і ставка реінвестування дорівнюють 12 %. Розрахуйте MIRR проекту.

Задача 3.

Компанія аналізує проект закупівлі літака за 8млн. дол. Прогнозовані доходи становлять 5 млн. дол. на рік. Операційні витрати – 4 млн. дол. на рік. Наприкінці п'ятого і десятого років необхідно буде зробити капітальний ремонт літака, який коштуватиме по 2 млн. дол. Через 15 років літак буде продано на брухт за 1,5 млн. дол. Якщо ставка дисконту становить 8%, яка чиста приведена вартість проекту?

Задача 4.

Фірма розглядає два проекти з наступними характеристиками:

	“X”	“Y”
Початкові інвестиції, дол. (CF_0)	500000	100000
Щорічні надходження, дол. ($CF_1 - CF_t$)	150 000	40 000
Строк життя проекту, роки	10	10
Витрати на капітал (ставка дисконту), r	12%	12%

Проаналізуйте проекти “X” та “Y” за критеріями NPV та PI.

Задача 5.

Підприємство випускає мікрохвильові печі. Відомі наступні дані:

Ціна одиниці продукції	\$250
Змінні витрати на одиницю	\$150
Маржинальний дохід	\$100
Постійні витрати на випуск	\$35000
План продаж	400 штук на місяць

Завдання : Підприємство планує збільшити витрати на рекламу на \$10000. При цьому обсяг продаж збільшиться на \$30 000. Оцініть, чи варто робити ці витрати?

Тестові завдання для перевірки знань

1. Визначте, характеристикою якого поняття є вибір найбільш ефективних шляхів досягнення сформованих довгострокових цілей інвестиційної діяльності:

- а) «інвестиційний проект»;
- б) «інвестиційний аналіз»;
- в) «інвестиційне планування»;
- г) «інвестиційна стратегія».

2. Укажіть, у чому відображено основні цілі інвестиційної стратегії підприємства:

- а) фінансовому плані підприємства;
- б) бізнес-плані інвестиційного проекту;
- в) відповідних критеріальних показниках;
- г) статуті підприємства.

3. Оберіть правильне визначення поняття «стратегічні цілі інвестиційної діяльності»:

а) вибір найбільш сприятливих та ефективних шляхів досягнення сформованих цілей інвестиційної діяльності підприємства;

б) подані у формалізованому вигляді бажані параметри інвестиційної позиції підприємства, що дають змогу спрямовувати цю діяльність у довгостроковій перспективі та оцінювати її результати;

в) усі види грошових та інших активів, залучених для здійснення вкладень в об'єкти реального та фінансового інвестування;

г) орієнтири підприємства у реалізації проектів реальних і фінансових інвестицій.

4. Укажіть фактори, на які орієнтується підприємство у процесі визначення цілей інвестиційної діяльності:

а) збільшення капіталу, зростання поточного доходу, забезпечення ліквідності та збереження капіталу, можливий контроль над підприємством-емітентом;

б) галузева, товарна та регіональна диверсифікація діяльності підприємства;

в) оцінювання ризиків та визначення форм їх страхування;

г) розроблення та реалізація стратегії фінансування інвестиційних проектів.

5. Укажіть правильне визначення поняття «інвестиційна стратегія підприємства»:

а) найзагальніші підходи до організації та здійснення інвестиційної діяльності підприємства, а не окремі плани;

б) вибір найефективніших шляхів досягнення сформованих цілей інвестиційної діяльності підприємства;

в) вибір найефективніших шляхів досягнення поставлених завдань інвестиційної діяльності підприємства;

г) сукупність цільових стратегій діяльності підприємства на ринку.

6. Укажіть види інвестиційної стратегії залежно від способів забезпечення бажаних параметрів інвестиційної діяльності:

а) загальна та допоміжні інвестиційні стратегії;

б) стратегія реального, фінансового та інноваційного інвестування;

г) стратегія концентрованого, диверсифікованого та інтегрованого розвитку;

д) стратегія стійкого зростання інвестиційної діяльності, стратегія підтримки інвестиційної діяльності, стратегія подолання нестійкості.

Практичне заняття № 5

Тема 1.5. Політика формування інвестиційних ресурсів підприємства

Мета практичного заняття : розкрити сутність поняття інвестиційних ресурсів підприємства; дослідити класифікацію та форми залучення інвестиційних ресурсів підприємства.

Питання для обговорення:

1. Поняття інвестиційних ресурсів підприємства, класифікація, форми залучення.
2. Завдання та основні етапи розробки політики формування інвестиційних ресурсів підприємства.
3. Методичні засади розробки політики формування інвестиційних ресурсів підприємства.
4. Визначення загальної потреби в інвестиційних ресурсах.

Питання для самостійного опрацювання

1. Оптимізація структури джерел формування інвестиційних ресурсів за формами залучення і видами.
2. Поняття вартості інвестиційних ресурсів.
3. Середньозважена вартість інвестиційного капіталу.
4. Оцінка вартості внутрішніх та зовнішніх джерел залучення власного капіталу для інвестицій.
5. Методи оцінки вартості джерел позикового капіталу.

Задачі

Задача 1.

Визначте загальну майбутню вартість платежів анuitету на суму \$100, що сплачується раз на рік впродовж чотирьох років. Візьміть складний процент 10%.

Задача 2.

Ви інвестиційний менеджер, що виконує функції управління інвестиційною діяльністю підприємства, у тому числі визначає ефективність залучення капіталу в тій чи іншій формі. В даний час на підприємстві існує можливість реалізації трьох проектів, що відповідають потребам підприємства (табл. 3). Вам потрібно на основі наступних даних розрахувати показники чистого приведенного доходу (ЧПД), індексу доходності (I_d) інвестиційних проектів А, В, С, на підставі яких зробити аналітичні висновки відносно інвестиційної привабливості альтернативних варіантів капітальних вкладень.

Таблиця 3

Інвестиційні витрати і грошові потоки

(тис. грн.)

<i>Період часу (t), років</i>	<i>Проект А</i>	<i>Проект В</i>	<i>Проект С</i>
0	-300	-300	-300
1	+50	+110	+200
2	+150	+200	+200
3	+160	+150	+200
4	+210	+100	+200
5	+220	+150	+200

Проектна дисконтна ставка дорівнює 20%.

Задача 3.

Сума первісних інвестицій підприємства становить 400 тис. грн. Проект

розрахований на 4 роки. У перший рік планується отримання збитку у розмірі 150 тис. грн., а починаючи з 2 року прибутки: 2 рік – 300 тис. грн., 3 рік – 375 тис. грн., 4 рік – 500 тис. грн. Ставка дисконтування складає 20%. Розрахувати чисту приведену вартість інвестицій.

Задача 4.

Підприємство вкладо в інвестиційний проект певну суму коштів. За рівня інфляції 10% у перший рік реалізації проекту підприємство отримало збиток 100 тис. грн., 2 рік – прибуток 200 тис. грн., 3 рік – прибуток 500 тис. грн. Чиста приведена вартість проекту склала 380 тис. грн. Якою була сума первісних інвестицій?

Тестові завдання для перевірки знань

1. Оберіть правильне визначення поняття «реконструкція підприємства»:
 - а) інвестиційна операція, пов'язана із суттєвим перетворенням усього виробничого процесу на основі досягнень НТП;
 - б) вдосконалення активної частини основних фондів до стану, який відповідає сучасному рівню виробничих процесів, шляхом конструктивних змін;
 - в) заміна чи доповнення парку обладнання, які є окремими їх видами, без заміни загальної схеми технологічного процесу;
 - г) будівництво нового об'єкта чи модернізація існуючого.
2. Укажіть назву основного документа, у якому в загальноприйнятій послідовності розділів викладено основні характеристики проектної ідеї та фінансові показники, пов'язані з її реалізацією:
 - а) інвестиційний проект;
 - б) інвестиційний план;
 - в) інвестиційна стратегія;
 - г) програма реальних інвестицій.
3. Укажіть ринок, який не належить до складу ринку об'єктів реального інвестування:
 - а) ринок інвестиційних товарів, пов'язаних із здійсненням прямих капітальних вкладень;
 - б) ринок цілісних майнових комплексів;
 - в) ринок короткострокових фінансових інструментів інвестування;
 - г) ринок товарів інноваційного інвестування.
4. Визначте, які показники не є результативними показниками оцінювання інвестиційної привабливості підприємства:
 - а) показники фінансової стійкості;
 - б) показники ділової активності;
 - в) показники ліквідності та платоспроможності;
 - г) показники стану та руху основних засобів.
5. Укажіть показники, які не належать до показників оцінювання ліквідності підприємства у процесі визначення рівня його інвестиційної привабливості:
 - а) загальний коефіцієнт покриття;

- б) коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- в) проміжний коефіцієнт покриття;
- г) коефіцієнт дивідендних виплат.

6. Укажіть показники, за якими не оцінюють ділову активність підприємства у процесі визначення рівня його інвестиційної привабливості:

- а) тривалість обороту основних видів оборотних активів підприємства;
- б) коефіцієнти оборотності основних видів оборотних активів підприємства;
- в) тривалість операційного та фінансового циклів підприємства;
- г) показники структури капіталу підприємства.

7. Укажіть показники, які не використовують як показники рентабельності підприємства у процесі оцінювання рівня його інвестиційної привабливості:

- а) коефіцієнт автономії підприємства;
- б) фінансова рентабельність підприємства;
- в) рентабельність активів підприємства;
- г) рентабельність позикового капіталу підприємства.

8. Визначте, які показники не є показниками оцінювання ефективності управління боргами підприємства у процесі визначення рівня його інвестиційної привабливості:

- а) коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості підприємства;
- б) кредитовіддача та кредитомісткість;
- в) коефіцієнт кратності відсотків;
- г) прибутковість позикового капіталу підприємства.

9. Укажіть операції, здійснення яких передбачає методика оцінювання інвестиційної привабливості підприємства:

а) розрахунок результативних коефіцієнтів, їх групування за економічним змістом, обґрунтування отриманих значень та оцінювання поточного фінансового стану підприємства;

б) розрахунок результативних коефіцієнтів, їх групування за економічним змістом;

в) розрахунок результативних коефіцієнтів та оцінювання поточного фінансового стану підприємства;

г) відповіді а, б, в.

10. Оберіть ознаки надійного та інвестиційно привабливого підприємства:

а) стійкий баланс, значна дебіторська заборгованість, норма чистого прибутку на акціонерний капітал, яка постійно зменшується, збільшений темп зростання;

б) стійкий баланс, значна дебіторська заборгованість, норма чистого прибутку на акціонерний капітал, яка постійно збільшується, значний рівень ризику;

в) стійкий баланс, незначна дебіторська заборгованість, норма чистого прибутку на акціонерний капітал, яка постійно зростає, збільшений темп зростання із незначним коефіцієнтом ризику;

г) правильної відповіді немає.

11. Визначте, про що може свідчити високе значення показника «ціна/дохід»:

а) про достатньо нестійкий курс акцій підприємства та про те, що ринок уже врахував майбутнє зростання їхнього курсу;

б) про достатньо стійкий курс акцій підприємства та про те, що ринок уже врахував майбутнє зростання їхнього курсу;

в) про достатньо нестійкий курс акцій підприємства та про те, що ринок ще не врахував майбутнього зростання їхнього курсу;

г) про достатньо високий рівень ризику інвестування у такі акції.

12. Визначте, як змінюється добробут власників підприємства, якщо показник чистої приведеної вартості інвестиційного проекту $ЧПД > 0$ (за інших рівних умов):

а) погіршується;

б) не змінюється;

в) покращується;

г) визначити характер взаємозв'язку цих показників неможливо.

13. З'ясуйте, яким є інвестиційний проект, якщо більша частина надходжень від довгострокового інвестиційного проекту припадає на перші роки його експлуатації (за інших рівних умов):

а) проект приносить збитки та є не вигідним;

б) рентабельність проекту завжди буде мінімальною;

в) проект генерує прибуток та є вигідним для інвестора;

г) середньозважена вартість інвестиційних ресурсів, необхідних для інвестування у проект, буде дуже високою.

14. Визначте, як співвідносяться у процесі оцінювання доцільності здійснення незалежних інвестиційних проектів значення критеріїв ЧПД і ВНД:

а) мають обернено пропорційну залежність;

б) мають протилежні значення: ЧПД — позитивне, ВНД — від'ємне;

в) не мають жодного зв'язку;

г) мають однаковий результат оцінювання.

15. Укажіть інвестиційну операцію, яка не належить до реального інвестування:

а) придбання цілісних майнових комплексів;

б) модернізація підприємства;

в) вкладення до статутного капіталу інших підприємств;

г) реконструкція підприємства.

16. Укажіть основні показники оцінювання ефективності реальних інвестиційних проектів:

а) чистий приведений дохід та індекс дохідності, індекс рентабельності та внутрішня ставка дохідності, період окупності;

б) сума чистого прибутку від проекту;

в) індекс рентабельності та індекс ліквідності;

г) період окупності, математичне очікування та коефіцієнт варіації.

17. Укажіть показник, який характеризує прибуток, що отримує підприємство на одну грошову одиницю інвестованого капіталу:

- а) індекс рентабельності;
- б) внутрішня норма дохідності;
- в) чистий приведений дохід;
- г) період окупності.

18. Визначте, в яких межах перебуває зона катастрофічного ризику від здійснення інвестицій:

- а) між точкою мінімального рівня прибутковості та точкою беззбитковості;
- б) між точкою беззбитковості та точкою ліквідації підприємства;
- в) між точкою бездохідності та точкою банкрутства підприємства з утратою всього власного капіталу;
- г) між точкою мінімального рівня прибутковості та точкою бездохідності.

19. Визначте, в яких межах перебуває зона критичного ризику:

- а) між точкою мінімального рівня прибутковості та точкою беззбитковості;
- б) між точкою беззбитковості та точкою ліквідації підприємства;
- в) між точкою бездохідності та точкою банкрутства з утратою всього власного капіталу;
- г) між точкою беззбитковості та точкою бездохідності підприємства.

20. Укажіть вид інвестицій, до якого належить придбання ноу-хау на основі ліцензійних угод:

- а) інноваційні інвестиції у формі придбання готової науково-технічної продукції;
- б) інноваційні інвестиції у формі розроблення нової науково-технічної продукції;
- в) не належить до інноваційних інвестицій;
- г) фінансові інвестиції.

21. Визначте, яку очікувану дохідність інвестиційного проекту характеризує ВНД:

- а) за якої чистий приведений дохід проекту дорівнює нулю;
- б) за якої період окупності проекту є мінімальним;
- в) за якої рентабельність проекту перевищує рентабельність аналогічних проектів;
- г) за якої чистий приведений дохід проекту має від'ємне значення.

22. Оберіть рішення, яке варто прийняти інвестиційному менеджеру, коли значення ВНД проекту перевищує значення $CЗВ_{IP}$:

- а) проект варто відхилити, оскільки він буде збитковим;
- б) проект варто прийняти до реалізації;
- в) проект варто відхилити, оскільки він буде надто ризикованим;
- г) проект варто прийняти до реалізації виключно за умови, що він буде мати мінімальний період окупності.

23. Укажіть основні обмежувальні нормативні показники доцільності прийняття інвестиційного проекту:

- а) мінімально допустимий рівень ВНД проекту;
- б) максимально допустимий період окупності проекту;
- в) максимально допустимий рівень загального ризику проекту;
- г) відповіді а, б, в.

24. Визначте, який проект є дохіднішим, якщо індекс дохідності першого проекту вищий за індекс дохідності другого проекту (за інших рівних умов):

- а) другий проект дохідніший, ніж перший;
- б) перший проект менш ризиковий, ніж другий;
- в) перший проект дохідніший, ніж другий;
- г) обидва проекти мають однакові рівні дохідності та ризиковості.

25. Визначте, який проект вигідніший, якщо період окупності першого інвестиційного проекту менший за період окупності другого (за інших рівних умов):

- а) перший проект вигідніший, ніж другий;
- б) другий проект вигідніший, ніж перший;
- в) обидва проекти однаково вигідні;
- г) обидва проекти не вигідні.

26. Визначте, як називають відмову від реалізації інвестиційного проекту; продаж частково реалізованого інвестиційного проекту у формі незавершеного будівництва та продаж інвестиційного проекту частинами:

- а) види інвестиційних стратегій;
- б) форми виходу з інвестиційного проекту;
- в) форми продажу проектів реальних інвестицій;
- г) форми реальних інвестицій підприємства.

27. Укажіть критерії виходу інвестора з інвестиційного проекту:

- а) зниження чистого приведенного доходу; збільшення періоду окупності; збільшення тривалості інвестиційного циклу до початку експлуатації об'єкта;
- б) збільшення внутрішньої норми дохідності та чистого приведенного доходу, зменшення рівня ризиковості реалізації проекту;
- в) зменшення періоду окупності та рівня ліквідності проекту;
- г) зменшення рівня прибутковості проекту, періоду окупності та збільшення суми чистого грошового потоку від проекту.

28. Укажіть операцію, яка здійснюється на основі суміщення графіків інвестиційних потреб підприємства та граничної вартості його інвестиційного капіталу:

- а) вибір проектів реального інвестування;
- б) вибір варіантів фінансового інвестування;
- в) вибір оптимальної програми реальних інвестицій;
- г) вибір оптимального портфеля фінансових інвестицій.

29. З'ясуйте, як визначають дохідність інвестиційної програми:

- а) сума дохідностей інвестиційних проектів, охоплених програмою реальних інвестицій;

б) добуток дохідностей інвестиційних проектів, охоплених програмою реальних інвестицій;

в) середня величина від дохідностей складових інвестиційних проектів, що зважені на їх частку в загальному інвестиційному капіталі;

г) різниця між сумою доходів інвестиційних проектів, охоплених програмою, та сумою витрат на їх здійснення.

30. Укажіть показник, на основі якого визначають рівень ліквідності сформованої програми реальних інвестицій:

а) рівень ліквідності найприбутковішого проекту, що є складовою програми реальних інвестицій;

б) середньозважений коефіцієнт ліквідності програми;

в) середньозважений коефіцієнт ризиковості всіх проектів, які є складовими програми;

г) правильної відповіді немає.

31. Укажіть показник, який визначають через значення коефіцієнта варіації за розподілом імовірностей значень сукупного грошового потоку програми або її інвестиційного прибутку:

а) рівень ризиковості реалізації програми реальних інвестицій;

б) рівень дохідності програми реальних інвестицій;

в) розмір можливих втрат інвестиційного прибутку від реалізації програми у разі настання ризикових подій;

г) відповіді а, б, в.

32. Укажіть показник, який використовують як основний критерій відбору інвестиційних проектів до програми:

а) внутрішня норма дохідності;

б) середньозважена вартість інвестиційних ресурсів;

в) чистий приведений дохід;

г) рентабельність інвестицій.

33. Укажіть умову, у разі виконання якої інвестиційні проекти стають складовими програми реальних інвестицій:

а) $ВНД > СЗВ_{IP}$;

б) $ВНД < СЗВ_{IP}$;

в) $ВНД = СЗВ_{IP}$;

г) $ЧПД < 0$.

МОДУЛЬ 2. УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Практичне заняття № 6

Тема 2.1. Управління реальними інвестиціями підприємства

Мета практичного заняття: ознайомитися із сутністю та формами реального інвестування в розвитку підприємств; дослідити методичні засади управління реальними інвестиціями підприємства.

Питання для обговорення:

1. Сутність, форми реального інвестування в розвитку підприємств.

2. Методичні засади управління реальними інвестиціями підприємства.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Роль реального інвестування в розвитку підприємств.
2. Зміст бізнес-плану реального інвестиційного проекту та характеристика основних його розділів.
3. Принципи оперативного управління реалізацією реальних інвестиційних проектів.
4. Календарний план реалізації реального інвестиційного проекту та порядок його розробки.
5. Розподіл відповідальності і ризиків замовника та підрядчика під час реалізації інвестиційного проекту.

Задачі

Задача 1.

На основі приведених даних порівняти два варіанти фінансування інвестиційної потреби і визначити найбільш оптимальний з них.

Таблиця 4

<i>Показник</i>	<i>Фінансування інструментів власності</i>	<i>Кредитне фінансування</i>
Виручка від реалізації, тис. грн.	8500	8500
Собівартість продукції, тис. грн.	5600	5600
Відсоток за користування кредитом, %		20
Дивіденди	1120	

Задача 2.

Використовуючи основні характеристики форм фінансування інвестиційних проектів, представлені в додатку В, провести аналітичний аналіз переваг та недоліків використання цих форм з боку інвесторів та підприємств – реципієнтів.

Задача 3.

Перед фінансовим менеджером стоїть завдання вибрати більш ефективну машину на основі такої інформації:

1. Ціна покупки: машина 1 – 30 тис. грн.; машина 2 – 45 тис. грн.
2. Термін використання обох машин – 5 років.
3. Амортизація нараховується рівномірним методом.
4. Прогноз виробництва і реалізації:
 - 1-й рік – 50 тис. одиниць;
 - 2-й рік – 60 тис. одиниць;
 - 3-й рік – 70 тис. одиниць;
 - 4-й рік – 80 тис. одиниць;
 - 5-й рік – 90 тис. одиниць.
5. Ціна за одиницю продукції – 2 грн. (протягом 5 років).

6. Експлуатаційні витрати: 1,5 грн. на одиницю продукції для машини 1; 1,2 грн. на одиницю продукції для машини 2.

7. Ставка податку на прибуток – 19% (з 01 січня 2014 року – 16%).

8. Ставка дисконтування – 20%.

Визначити більш ефективний варіант придбання машини, використовуючи показник поточної вартості.

Задача 4.

Початковий баланс поточних активів фірми склав 200 тис. грн., а кінцевий баланс – 550 тис. грн. короткострокові зобов'язання фірми зросли з 240 тис. грн. до 300 тис. грн. Оцініть величину інвестицій у власні оборотні засоби протягом поточного року.

Задача 5.

Суб'єкт підприємницької діяльності має виписаний контрагентом простий вексель на суму 230 тис. грн. з відстрочкою оплати 6 місяців. Для здійснення господарської діяльності суб'єкту підприємства в звітному періоді необхідна сума грошових коштів, що становить 150 тис. грн. Для отримання коштів відзначений суб'єкт може здійснити наступні дії.

Згідно з пропозицією банку про негоціацію векселя з дисконтом 20% здійснити продаж векселя та надлишок отриманої суми коштів перевести на депозитний рахунок з депозитною ставкою 15% річних (прості відсотки з щоквартальним нарахуванням).

Розрахуйте грошові потоки при негоціації векселя.

Тестові завдання для перевірки знань

1. Укажіть, які ресурси необхідні у разі фінансування інвестиційної діяльності підприємства за допомогою акціонування:

- а) власний капітал із зовнішніх джерел;
- б) короткостроковий позиковий капітал;
- в) власний капітал із внутрішніх джерел;
- г) довгостроковий позиковий капітал.

2. Укажіть заходи, які передбачає кредитне фінансування інвестиційної діяльності підприємства:

- а) емісія звичайних акцій та облігацій підприємства;
- б) придбання підприємством облігацій інших підприємств;
- в) залучення коротко- і довгострокових банківських кредитів.
- г) емісія привілейованих акцій підприємства.

3. Укажіть напрям інвестування, у разі якого фінансування реальних інвестиційних проектів здійснюють за методом акціонування:

а) реалізація проектів реального інвестування з високим рівнем дохідності;

б) реалізація невеликих проектів реальних інвестицій;

в) мінімізація рівня інвестиційних ризиків, що супроводжують реалізацію проекту реальних інвестицій;

г) галузева та регіональна диверсифікація.

4. Визначте схему фінансування, яку доцільно обрати підприємству, якщо воно передбачає реалізувати довгостроковий проект реальних інвестицій з високим рівнем дохідності:

- а) емісія власних боргових цінних паперів;
- б) кредитне фінансування;
- в) емісія власних пайових цінних паперів;
- г) придбання цілісного майнового комплексу.

5. Укажіть критерії, за якими здійснюється оптимізація структури інвестиційного капіталу:

- а) мінімізація вартості залучення та максимізація дохідності використання;
- б) максимізація фінансової рентабельності інвестиційного капіталу;
- в) оптимізація обсягів кожної складової власного та позикового капіталу, що залучається з метою здійснення інвестицій;
- г) критерії а, б, в.

6. Укажіть спосіб визначення загального обсягу необхідних інвестиційних ресурсів:

- а) як добуток вартості кожного виду інвестиційних ресурсів та їх питомої ваги у загальній сумі інвестиційних ресурсів підприємства;
- б) як різниця суми всіх наявних ресурсів підприємства та ресурсів, залучених із зовнішніх джерел;
- в) як сума потреби в інвестиційних ресурсах для реалізації реальних інвестиційних проектів та планового обсягу приросту портфеля фінансових інвестицій;
- г) правильної відповіді немає.

7. Оберіть, на що має бути спрямоване розроблення політики формування інвестиційних ресурсів:

- а) максимізацію вартості ресурсів, що залучаються;
- б) мінімізацію дохідності ресурсів, що залучаються;
- в) безперебійну інвестиційну діяльність та ефективне використання власних фінансових ресурсів;
- г) максимальну вартість підприємства.

8. Укажіть правильне визначення поняття «вартість інвестиційних ресурсів»:

- а) ціна, яку підприємство повинно сплатити за залучення ресурсів із різних джерел;
- б) ціна, яку підприємство сплачує за залучення інвестиційних ресурсів із зовнішніх джерел;
- в) розмір відсотків, які підприємство сплачує за користування кредитними інвестиційними ресурсами;
- г) ціна, яку підприємство сплачує за залучення інвестиційних ресурсів із внутрішніх джерел.

9. Визначте спосіб розрахування вартості акціонерного капіталу, сформованого за рахунок привілейованих акцій:

а) як відношення розміру фіксованого дивіденду, що сплачується на одну акцію, та ринкової ціни привілейованої акції;

б) як відношення обсягу чистого прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів, та кількості привілейованих акцій;

в) як відношення розміру дивіденду, що сплачується на одну акцію, та номінальної вартості привілейованої акції;

г) як відношення обсягу чистого прибутку та номінальної вартості привілейованої акції.

10. Укажіть спосіб визначення середньозваженої вартості інвестиційних ресурсів:

а) як суму добутків і-го елемента інвестиційних ресурсів на питому вагу і-го елемента в загальному їх обсязі;

б) як добуток і-го елемента інвестиційних ресурсів на питому вагу і-го елемента в загальному їх обсязі;

в) як відношення рівня позикового відсотка після оподаткування до рівня витрат із залучення інвестиційних ресурсів;

г) як відношення суми витрат, пов'язаних із залученням інвестиційних ресурсів, до загальної його суми.

11. З'ясуйте, чи належать до позикових інвестиційних ресурсів підприємства кошти, отримані за рахунок випуску акцій:

а) не належать;

б) належать;

в) належать лише у розмірі привілейованих акцій;

г) це залежить від організаційно-правової форми акціонерного товариства.

12. Визначте, як зміниться середня вартість позикових інвестиційних ресурсів підприємства при збільшенні питомої ваги короткострокових кредитів (за інших рівних умов):

а) як правило, зменшиться;

б) як правило, збільшиться;

в) це залежить від виду банківських кредитів;

г) це залежить від термінів залучення банківських кредитів.

13. Укажіть характеристику, яка розкриває негативні властивості позикових інвестиційних ресурсів підприємства (за інших рівних умов):

а) використання позикових інвестиційних ресурсів призводить до зниження норми рентабельності активів підприємства;

б) позикові інвестиційні ресурси мають нижчу вартість порівняно із вартістю власних;

в) підприємство має широкі можливості залучення позикових інвестиційних ресурсів (особливо за наявності гарантій щодо повернення);

г) використання позикових інвестиційних ресурсів збільшує можливості приросту показника фінансової рентабельності.

14. Укажіть хибну характеристику позикових інвестиційних ресурсів підприємства:

- а) стримують зростання фінансового потенціалу підприємства в умовах розширення обсягів його діяльності;
- б) їх використання генерує ризик зниження фінансової стійкості та втрати платоспроможності підприємства;
- в) їх вартість залежить від коливань кон'юнктури фінансового ринку;
- г) процедура їх залучення потребує в деяких випадках надання гарантій забезпеченості.

15. Укажіть, які висновки слід зробити фінансовому менеджеру, якщо прибутковість використання кредиту менша за ціну позикових інвестиційних ресурсів:

- а) підприємство здійснює неефективну політику залучення позикових ресурсів;
- б) підприємство здійснює ефективну політику залучення позикових ресурсів;
- в) є можливість збільшення обсягів позикових ресурсів;
- г) збільшується платоспроможність підприємства.

Практичне заняття № 7

Тема 2.2. Правила прийняття інвестиційних рішень

Мета практичного заняття: ознайомитися із поняттям бізнес-плану реального інвестиційного проекту; вивчити бюджет реального інвестиційного проекту; дослідити методичні підходи оцінки й відбору реальних інвестицій.

Питання для обговорення:

1. Бізнес-план реального інвестиційного проекту, методичні засади його розробки.
2. Бюджет реального інвестиційного проекту, його види.
3. Методичні підходи оцінки й відбору реальних інвестицій.
4. Методи оцінки ефективності проектів реальних інвестицій.
5. Критерії ефективності реальних інвестиційних проектів.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Взаємозв'язок окремих показників оцінки ефективності реальних інвестицій.
2. Особливості оцінки ефективності незалежних і альтернативних проектів реальних інвестицій.
3. Обґрунтування інвестиційних рішень про заміну капітальних активів у зв'язку з вибором «покупка-лізинг».
4. Методи оцінки одиничних ризиків проектів реальних інвестицій: аналіз чутливості, аналіз сценаріїв, імітаційного моделювання за методом Монте-Карло, аналіз дерева рішень.
5. Методи оцінки несистематичних ризиків проектів реальних інвестицій.
6. Методи оцінки ринкових (систематичних) ризиків проектів реальних інвестицій.
7. Методи оцінки рівня ліквідності окремих реальних інвестиційних

проектів та її вплив на прийняття інвестиційних рішень.

Практичні завдання

Завдання 1. Встановити відповідність понять:

№ питання	Методи оцінки інвестиційних рішень	№ відповіді	Передбачає
1	Метод розрахунку економічної ефективності		Оцінюється кількістю робочих місць по проекту, скоректованих з урахуванням ситуації на ринку праці, де реалізується проект
2	Метод розрахунку бюджетної ефективності		Визначає результативність економічної діяльності підприємства. Вона розраховується шляхом зіставлення витрат, пов'язаних з процесом інвестування і доходів, що отримуються в результаті його реалізації
3	Метод розрахунку суспільної ефективності		Відображає вплив результатів здійснюваного проекту на доходи і видатки бюджетів різного рівня. Розраховують по тим проектам, які потребують державної підтримки
4	Метод розрахунку комерційної ефективності		Передбачає перевірку доцільності з позиції суспільства виділення ресурсів на здійснення конкретного інвестиційного проекту з числа альтернативних
6	Метод розрахунку соціальної ефективності		Передбачає характеристику усіх технічних, технологічних та організаційних рішень, прийнятих протягом реалізації інвестиційного проекту

Завдання 2.

Розрахуйте основні оціночні показники проектів „А” та „Б”. Заповніть узагальнюючу таблицю для прийняття рішення про доцільність проекту для підприємства.

Показники	Проекти	
	А	Б
1. Сума інвестицій, тис. грн.	8	7
2. Термін експлуатації проектів, рік.	4	5
3. Щорічний прибуток, тис. грн.	3,5	3
4. Річна ставка дисконтування, %	10	10

Завдання 3.

Дайте оцінку відносних переваг реалізації інвестиційних проектів.

Показники	Проекти			
	А	Б	В	Г
1. Сума інвестицій, тис. грн.	25	28	27	31
2. Термін експлуатації, років	3	4	3	4
3. Чистий прибуток за один рік, тис. грн.	7	7	6	8

Завдання 4.

Припустимо, що в наступні 5 років фірма сподівається отримати відповідно такі чисті прибутки: 1700 тис. грн., 2700 тис. грн., 3200 тис. грн., 2400 тис. грн., 2000 тис. грн. Визначте середню ставку прибутковості, якщо початкові інвестиції становить 1400 тис. грн.

Завдання 5.

За допомогою показнику *NPV* оцінити рівень ефективності проекту з дворічним строком реалізації, якщо інвестиційні витрати складають 2550 тис. грн., дисконтна ставка – 12%, величина чистого грошового потоку за перший рік – 2120 тис. грн., за другий рік – 1400 тис. грн.

Тестові завдання для перевірки знань

1. Укажіть мету діяльності портфельного інвестора:
 - а) придбання контрольного пакета акцій інших вітчизняних підприємств;
 - б) придбання контрольного пакета акцій зарубіжних підприємств;
 - в) отримання від інвестицій стійкого поточного доходу, або певного приросту капіталу;
 - г) диверсифікація власної фінансово-господарської діяльності у перспективних періодах.
2. Визначте основну мету діяльності стратегічного інвестора у разі здійснення фінансового інвестування:
 - а) забезпечення контролю над підприємством-емітентом шляхом придбання контрольного пакета його акцій;
 - б) реалізація власної інвестиційної стратегії на ринку реальних об'єктів інвестування;
 - в) реалізація власної інвестиційної стратегії на ринку об'єктів фінансового та інноваційного інвестування;
 - г) реалізація власних стратегічних цілей діяльності на ринку інвестиційних товарів та послуг.
3. Укажіть критерій, за яким формується консервативний інвестиційний фінансовий портфель підприємства:
 - а) мінімальний рівень інвестиційного ризику, незважаючи на невисокий рівень дохідності;
 - б) максимальний рівень ліквідності та дохідності;
 - в) мінімальний рівень дохідності та максимальний період окупності;
 - г) максимальний рівень інвестиційного ризику.
4. Укажіть показник, за яким формується помірний інвестиційний фінансовий портфель підприємства:
 - а) максимальний рівень дохідності незалежно від рівня ризиковості;
 - б) мінімальні рівні ризиковості за середнього рівня дохідності;
 - в) мінімальний рівень дохідності та ліквідності;
 - г) середньоринкові рівні ризику та дохідності.
5. З'ясуйте, що є основою формування агресивного інвестиційно-фінансового портфеля підприємства:

- а) максимізація рівня інвестиційного доходу або приріст інвестованого капіталу незалежно від рівня ризиків, що його супроводжують;
- б) інвестиційна стратегія підприємства;
- в) рівень середньоринкової дохідності такого виду інвестицій;
- г) стан кон'юнктури інвестиційного ринку, податкового законодавства, мінімальний рівень дохідності на інвестиційному ринку.

6. Оберіть види інвестиційних портфелів за цілями формування інвестиційного доходу:

- а) портфель доходів, портфель витрат;
- б) портфель активний, портфель нейтральний, портфель пасивний;
- в) портфель доходу, портфель зростання;
- г) портфель нейтральний, портфель прогресивний.

7. Укажіть операцію, під час якої враховують вибір типу інвестиційного портфеля, необхідність диверсифікації фінансових інструментів та потребу забезпечення високого рівня ліквідності:

- а) формування програми реальних інвестицій;
- б) формування портфеля фінансових інвестицій;
- в) формування оптимальної програми реальних інвестицій;
- г) оцінювання доцільності інвестування у відповідний цінний папір.

8. Укажіть мету формування інвестиційного портфеля:

- а) забезпечення реалізації політики фінансового інвестування підприємства шляхом підбору найбільш дохідних фінансових інструментів достатньо високого рівня надійності;
- б) забезпечення максимізації добробуту власників підприємства;
- в) мінімізація ризиків, пов'язаних зі здійсненням фінансового інвестування в певному періоді;
- г) забезпечення максимального рівня ліквідності інвестиційного фінансового портфеля та ступеня керованості ним.

9. Укажіть варіанти орієнтації оптимального портфеля фінансових інвестицій, з урахуванням яких здійснюється його вибір:

- а) на рівень поточного доходу у перші періоди володіння цим фінансовим інструментом;
- б) на рівень ліквідності цього фінансового інструменту інвестування;
- в) на приріст курсової вартості фінансового інструменту та можливості його швидкої реалізації на фондовому ринку;
- г) на першочергове отримання доходу або на приріст курсової вартості фінансового інструменту.

Тема 2.3. Формування програми реальних інвестицій підприємства

Питання для обговорення.

1. Поняття програми реальних інвестицій та принципи її формування
2. Методичні підходи до відбору реальних інвестиційних проектів
3. Способи реалізації інвестиційних проектів

Питання для самостійного опрацювання

1. Сутність та види інвестиційних договорів
2. Порядок проведення тендерних торгів
3. Проектно-кошторисна документація

Практичне заняття № 8

Тема 2.4. Особливості управління інноваційними інвестиціями підприємства

Мета практичного заняття: розкрити сутність інноваційних інвестицій підприємства та охарактеризувати їх основні форми; обґрунтувати основні напрями інноваційної діяльності підприємства і потреби в інноваційних інвестиціях у плановому періоді.

Питання для обговорення:

1. Поняття інноваційних інвестицій підприємства та характеристика їх основних форм.
2. Управління інноваційними інвестиціями підприємства як інструмент реалізації інноваційної стратегії.
3. Обґрунтування основних напрямів інноваційної діяльності підприємства і потреби в інноваційних інвестиціях у плановому періоді.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Мета та принципи управління інноваційними інвестиціями підприємства.
2. Порядок вибору об'єктів інноваційних інвестицій та методи оцінки їх вартості.
3. Особливості оцінки ефективності інноваційних інвестицій.

Практичні завдання

Завдання 1.

Пояснить чи правильні такі твердження:

- Інноваційна діяльність – це діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг.
- Інноваційні інвестиції представляють собою вкладення капіталу в об'єкти підприємницької або інших видів діяльності, яке супроводжується появою і доведенням наукової ідеї або технічного винаходу до стадії практичного використання, що приносить доход, а також пов'язані з цим процесом техніко-економічні та інші зміни у соціальному середовищі.
- Сучасна економічна теорія розрізняє сім основних типів інновацій: інноваційні програми і проекти; нові знання та інтелектуальні продукти; виробниче обладнання та процеси; інфраструктура виробництва і підприємництва; введення нового продукту (товарна інновація); введення нового методу виробництва (технологічна інновація); створення нового ринку товарів або послуг (ринкова інновація).
- Інноваційний процес - це діяльність, спрямована на здійснення ризикованих проектів, як правило інноваційного характеру, з метою одержання прибутків.

- Менеджер інновацій – це центральна ланка в інноваційному процесі, до основних рис якої можна віднести прагнення до відновлення та розвитку, інтелектуальну діяльність тощо.
- Інновації - це новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери.
- Інформаційна власність реалізується у вигляді придбаних інвестором прав володіння або використання, що фіксується ліцензіями.
- Виключна власність - запатентована або захищена авторським правом.
- Незалежний (чистий) венчур створюється з метою активізації наукової діяльності науково-дослідних інститутів, університетів на їх виробничій базі з використанням науково-виробничого потенціалу, що є в наявності.
- Впроваджувальна фірма, організована на пайових основах промисловими корпораціями - організуються у вигляді акціонерних товариств, рекламуючи в печаті свою ідею створення новації, акумулюючи під цю ідею кошти приватних і інституційних інвесторів.
- Інтелектуальні інвестиції - це результат творчої діяльності людини: винаходи у всіх галузях людської діяльності, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів та послуг, фірмові знаки, комерційні позначення, інформаційна продукція, селекційні досягнення тощо. Іншими словами – це такі результати науково-технічної та художньої творчості людини, які можна використовувати будь-яким способом у господарській діяльності.

Завдання 2.

Необхідно розкрити зміст наведених нижче понять:

- інновація;
- інноваційний процес;
- інноваційна політика;
- венчурне підприємництво;
- інноватор;
- споживач інноваційного продукту;
- прями методи;
- непрямі методи;
- ліцензійна власність;
- промисловий зразок;
- винахід (корисна модель).

Завдання 3.

На основі приведених даних проаналізувати структуру фінансової інноваційної діяльності підприємств та визначити рівень державної фінансової підтримки інноваційної діяльності підприємств (табл.5).

Таблиця 5

Джерела фінансування інноваційної діяльності
(млн. грн.)

Роки	Загальна сума витрат	у тому числі за рахунок коштів			
		власних	державного бюджету	іноземних інвесторів	інші джерела
1	2	3	4	5	6
2000	1757,1	1399,3	7,7	133,1	217,0
2001	1971,4	1654,0	55,8	58,5	203,1
2002	3013,8	2141,8	45,5	264,1	562,4
2003	3059,8	2148,4	93,0	130,0	688,4
2004	4534,6	3501,5	63,4	112,4	857,3
2005	5751,6	5045,4	28,1	157,9	520,2
2006	6160,0	5211,4	114,4	176,2	658,0
2007	10850,9	7999,6	144,8	321,8	2384,7
2008	11994,2	7264,0	336,9	115,4	4277,9
2009	7949,9	5169,4	127,0	1512,9	1140,6
2010	8045,5	4775,2	87,0	2411,4	771,9
2011	14333,9	7585,6	149,2	56,9	6542,2

Завдання 4

На основі приведених даних зробити висновок, щодо рівня впровадження інновацій у виробництво (табл. 6).

Таблиця 6

Впровадження інновацій на промислових підприємствах

Роки	Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	Впроваджено нових технологічних процесів, процесів	у т.ч. маловідходні, ресурсозберігаючі	Освоєно виробництво інноваційних видів продукції,* найменувань	З них нові види техніки	Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %
2000	14,8	1403	430	15323	631	
2001	14,3	1421	469	19484	610	6,8
2002	14,6	1142	430	22847	520	7,0
2003	11,5	1482	606	7416	710	5,6
2004	10,0	1727	645	3978	769	5,8
2005	8,2	1808	690	3152	657	6,5
2006	10,0	1145	424	2408	786	6,7
2007	11,5	1419	634	2526	881	6,7
2008	10,8	1647	680	2446	758	5,9
2009	10,7	1893	753	2685	641	4,8
2010	11,5	2043	479	2408	663	3,8
2011	12,8	2510	517	3238	897	3,8

* до 2003 року нових видів продукції

Практичне заняття № 9

Тема 2.5. Управління фінансовими інвестиціями підприємства

Мета практичного заняття: ознайомитися із методичними засадами управління фінансовими інвестиціями підприємства; вивчити принципи й методику оцінки інвестиційної привабливості фінансових інструментів; дослідити інструменти інвестування фондового ринку України.

Питання для обговорення:

1. Цілі та умови здійснення фінансових інвестицій.
2. Методичні засади управління фінансовими інвестиціями підприємства.
3. Принципи й методи оцінки інвестиційної привабливості фінансових інструментів.
4. Інструменти інвестування фондового ринку України.
5. Рейтингова оцінка інвестиційних якостей акцій, облігацій та інших цінних паперів.
6. Інструменти інвестування грошового ринку України.

Питання для самоконтролю знань:

1. Роль фінансового інвестування в забезпеченні встановлення фінансового впливу на інші підприємства, реалізації стратегічних цілей, що пов'язані з диверсифікацією операційної діяльності підприємства, забезпеченні дохідності тимчасового вільного капіталу, накопиченні інвестиційних ресурсів для реалізації реальних інвестицій.
2. Характеристика основних інструментів інвестування фондового ринку України, особливості показників і методів оцінки їх інвестиційної привабливості.
3. Рейтингова оцінка інвестиційних якостей акцій, облігацій та інших цінних паперів.
4. Характеристика основних інструментів інвестування грошового ринку України та інших, особливості показників і методів оцінки їх інвестиційної привабливості.

Практичні завдання

Завдання 1.

Встановити відповідність понять:

<i>Код питання</i>	<i>Вид цінного паперу</i>	<i>№ відповіді</i>	<i>Передбачає</i>
1	Ощадні (депозитні) сертифікати	A	Цінний папір, який посвідчує майнові права його власника (акціонера), що стосуються акціонерного товариства, включаючи право на отримання частини прибутку підприємства у вигляді дивідендів та право на отримання частини його майна у разі ліквідації, право на управління підприємством, а також немайнові права, передбачені Цивільним кодексом України та законом, що регулює питання створення, діяльності

			та припинення таких підприємств
2	Вексель	Б	Державний цінний папір, що розміщується виключно на добровільних засадах серед фізичних осіб, посвідчує факт заборгованості Державного бюджету України перед власником цінного паперу, дає йому право на отримання грошового доходу та погашається відповідно до умов розміщення цінного паперу
3	Облігація	В	Цінний папір, який підтверджує суму вкладу, внесеного у банк, і права вкладника на одержання при закінченні встановленого строку суми вкладу та встановлених процентів у банку, який його видав
4	Казначейські зобов'язання України	Г	Цінний папір, який посвідчує безумовне грошове зобов'язання особи, що надає цінний папір або її наказ третій особі сплатити після настання строку платежу визначену суму власнику цінного паперу
5	Акція	Д	Цінний папір, що посвідчує внесення його власником грошей, визначає відносини позики між власником цінного паперу та емітентом, підтверджує зобов'язання емітента повернути власникові цінного паперу його номінальну вартість у передбаченій умовами розміщення цінного паперу строк та виплатити дохід за ним, якщо інше не передбачено умовами розміщення

Завдання 2.

Інвестор може купити акції корпорації за 25 грн., очікуючи дивіденди у розмірі 2 грн. в перший рік і 4 грн. через два роки. Через два роки він хотів би продати акції за ціною 28 грн. Інвестор припускає необхідну ставку прибутковості – 20%. Чи потрібно інвестору купувати акції корпорації?

Завдання 3.

Суб'єкт підприємницької діяльності має виписаний контрагентом простий вексель на суму 250 тис. грн. з відстрочкою оплати 6 місяців. Для здійснення господарської діяльності господарюючому суб'єкту в звітному періоді необхідна сума грошових коштів, що становить 130 тис. грн. Для отримання коштів відзначений суб'єкт може звернутися до банку за кредитом зі ставкою відсотку 35% річних (прості відсотки з щомісячним нарахуванням) строком на 6 місяців.

Розрахуйте грошові потоки при залученні коштів у кредит.

Завдання 4.

Для заснування нового бізнесу потрібно 500 тис. грн. Можливі два варіанти залучення коштів:

Варіант 1. Випуск боргових зобов'язань на суму 250 тис. грн. під 20% плюс 250 тис. грн. звичайних акцій номіналом 5 грн.

Варіант 2. Випуск боргових зобов'язань на суму 200 тис. грн. під 25% плюс 300 тис. грн. звичайних акцій номіналом 10 грн.

Прибуток до сплати відсотків, податків на дивідендів прогнозується в

наступному році в розмірі 90 350 тис. грн. Ставка податку на прибуток 19% (з 01 січня 2014 року – 16%).

Визначити дохід на акцію в кожному з варіантів, коли коефіцієнт капіталізації чистого прибутку складає 0,5.

Завдання 5.

Розглядаються два різні плани фінансування придбання обладнання вартістю 5 млн. грн.:

- 1) Випуск 8%-х облигацій.
- 2) Випуск 7%-х привілейованих акцій.

Відомо, що загальна кількість звичайних акцій (номінальною вартістю 100 грн.) складає 50 000 шт.

Прибуток до сплати відсотків і податків оцінюється в розмірі 3 млн. грн., а податок на прибуток складає 19% (з 01 січня 2014 року – 16%).

Визначить кращий план фінансування, обчисліть прибуток на одну звичайну акцію для кожного плану.

Розв'язок рішення задачі оформить у таблицю.

Теми рефератів

1. Методи управління фінансовими інвестиціями.
2. Оцінка інвестиційних якостей портфеля фінансових інвестицій.
3. Поняття альтернативних проектів.
4. Принципи оцінки альтернативних проектів.
5. Порівняльний аналіз проектів різної тривалості.
6. Аналіз сценаріїв для оцінки життєздатності проектів.
7. Методи погашення боргу і критерії їх вибору.
8. Оцінка доходності цінних паперів
9. Оцінка вартості цінних паперів.

Тестові завдання для перевірки знань

1. Оберіть характеристику фінансових інвестицій:
 - а) вкладення коштів у придбання цінних паперів та інших грошових чи фондових інструментів;
 - б) вкладення коштів у придбання основних виробничих фондів;
 - в) капітальні вкладення, пов'язані з розширенням і реконструкцією діючих підприємств;
 - г) придбання патентів, ноу-хау та іншої науково-технічної продукції.
2. Укажіть, з якою метою інвестор вкладає кошти у фінансові інвестиції:
 - а) зростання вартості майна підприємства;
 - б) забезпечення безпеки (надійності) вкладень, зростання капіталу, отримання додаткових доходів, забезпечення ліквідності вкладень;
 - в) збільшення виробничих потужностей підприємства;
 - г) забезпечення фінансування поточної господарської діяльності.
3. Укажіть форми здійснення фінансового інвестування:
 - а) придбання цілісних майнових комплексів;
 - б) вкладання капіталу в статутні фонди, дохідні види фондових і грошових інструментів;

- в) нове будівництво та розширення діючих підприємств;
- г) придбання ліцензій, патентів, ноу-хау.

4. Укажіть основні види дохідних фондових інструментів:

- а) цінні папери, що перебувають у вільному обігу на ринку;
- б) депозитні вклади в банках;
- в) короткострокові кредити;
- г) іноземна валюта.

5. Укажіть назву деривативу, який засвідчує зобов'язання особи придбати (продати) цінні папери, товари у визначений час і на визначених умовах у майбутньому:

- а) форвардний контракт;
- б) варант;
- в) ф'ючерсний контракт;
- г) опціон.

6. Укажіть цінний папір, що свідчить про обов'язкове грошове зобов'язання векселедавця виплатити після настання строку певну суму грошей власникові:

- а) вексель;
- б) інвестиційний сертифікат;
- в) ощадний сертифікат;
- г) казначейське зобов'язання.

7. Укажіть операції, здійснення яких охоплює комплексне оцінювання інвестиційних якостей акцій:

- а) оцінювання якісного складу керівництва та іншого персоналу підприємства-емітента;
- б) оцінювання галузі, основних показників господарської діяльності і фінансового стану емітента, характеру обігу акцій на фондовому ринку, умов емісій, їх поточної ринкової вартості та рівня ризику;
- в) оцінювання привабливості регіонів і окремих територій;
- г) оцінювання розрахунково-платіжної дисципліни підприємства-емітента.

8. Оберіть показники, які найповніше характеризують інвестиційні якості облігацій:

- а) чистий прибуток та рентабельність товариства;
- б) фінансовий стан емітента;
- в) інвестиційна привабливість регіонів і окремих територій, фінансовий стан емітента, умови емісії та характер обігу облігацій на фондовому ринку, рівень ризику;
- г) обсяги випуску і реалізації продукції.

9. Укажіть назву письмового свідоцтва банку про депонування коштів, що свідчить про право вкладника на одержання після закінчення встановленого строку депозиту й відсотків за ним:

- а) вексель;
- б) інвестиційний сертифікат;

- в) ощадний сертифікат;
- г) казначейське зобов'язання.

10. Укажіть назву цінного папера, що свідчить про внесення його власником коштів і який підтверджений зобов'язаннями відшкодувати власнику номінальну вартість цього цінного папера в передбачений строк:

- а) облігація;
- б) акція;
- в) казначейське зобов'язання;
- г) вексель.

Практичне заняття № 10

Тема 2.6. Управління портфелем фінансових інвестицій підприємства

Мета практичного заняття: ознайомитися із поняттям портфеля фінансових інвестицій підприємства; вивчити типи портфелів фінансових інвестицій, особливості відбору інструментів інвестування до портфеля фінансових інвестицій.

Питання для обговорення:

1. Мета і завдання управління формуванням портфеля фінансових інвестицій підприємства.
2. Типи портфелів фінансових інвестицій, їх характеристика.
3. Принципи і послідовність здійснення процесу формування портфеля фінансових інвестицій підприємства.
4. Особливості відбору інструментів інвестування до портфеля фінансових інвестицій.
5. Принципи та параметри оперативного управління портфелем фінансових інвестицій підприємства.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Загальна оцінка сформованого портфеля інвестицій підприємства за критеріями дохідності, ризику та ліквідності.
2. Основні фактори, що впливають на зниження ефективності фінансових інвестицій, методи оцінки їх впливу.
3. Організація системи моніторингу ефективності портфеля фінансових інвестицій.
4. Обґрунтування управлінських рішень щодо реконструкції портфеля фінансових інвестицій, ефективних форм реінвестування капіталу.

Задачі

Задача 1

Облігація з нульовим купоном номінальною вартістю 100 грн. і строком погашення два роки продається за 64 грн. Оцініть доцільність придбання цих облігацій, якщо є можливість альтернативного вкладення капіталу з нормою доходу 15%.

Задача 2

За якою ціною інвестор погодиться придбати облігацію з нульовим купоном номінальною вартістю 90 грн. і строком обігу три роки, якщо прийнятна для нього ставка доходу становить 18% річних?

Задача 3

Якою повинна бути номінальна ціна облігації з нульовим купоном строком обігу 5 років, якщо вона розміщується за ціною 20 грн., забезпечуючи при цьому інвестору одержання доходу по ринковій ставці 20% ?

Задача 4

По державній облігації номіналом 110 грн., випущеній строком на 5 років, передбачений такий порядок нарахування відсотків:

- за перший рік — 10%;
- за два наступні роки — 20%;
- за два роки, що залишилися, — 25%.

Ринкова норма доходу, визначена інвестором виходячи із сформованих умов на фінансовому ринку, становить 15%. Розрахуйте поточну ринкову вартість цієї облігації.

Методичні вказівки до вирішення задачі

Реальна вартість облігації з періодичною виплатою відсотків визначається за формулою

$$PV = \sum_{i=1}^n \frac{C}{(1+r)^i} + \frac{F}{(1+r)^n},$$

де C — річний поточний дохід у вигляді відсотка, що виплачується по облігації, грн.;

F — сума, що виплачується при погашенні облігації (номінал облігації), грн.;

r — річна ставка доходу (очікувана норма прибутку), коефіцієнт;

n — число років, після закінчення яких відбудеться погашення облігації, років.

Якщо вся сума відсотків по облігації виплачується при її погашенні, то оцінка вартості облігації проводиться за формулою

$$PV = \frac{F + C_k}{(1+r)^n}.$$

Тобто поточна реальна вартість облігації з виплатою всієї суми відсотків при її погашенні дорівнює сумі номіналу облігації та всіх відсотків по облігації, наведених до дійсної вартості за дисконтною ставкою, рівною очікуваній нормі інвестиційного прибутку (прибутковості).

Задача 5

Купонна облігація з номіналом 70 грн. і строком обігу 3 роки має східчасто зростаючу купонну ставку. Її величина, встановлена при випуску облігації, становить 20% річних і рівномірно зростає на 10% кожні півроку. Купонний дохід виплачується за кожне півріччя. За якою ціною інвестор згодний буде придбати цю облігацію, якщо є альтернативний варіант вкладення капіталу зі ставкою доходу 20% ?

Задача 6

Облігація номіналом 500 грн. з піврічним нарахуванням відсотків і ставкою відсотка 10% річних буде погашена через 4 роки. Яка її поточна ринкова вартість, якщо норма поточної прибутковості становить: а) 8%; б) 10%; в) 12%.

Задача 7

Облігація підприємства номіналом 200 грн. реалізується на ринку за ціною 135 грн. Погашення облігації і разова виплата суми відсотка по ній по ставці 20% передбачені через 3 роки. Очікувана норма прибутку по облігації цього типу дорівнює 30%. Визначте поточну ринкову вартість цієї облігації.

Задача 8

Інвестор придбав корпоративну облігацію за курсом 114% з купонною ставкою 25% річних. Через 2,5 роки облігація була ним продана за курсом 110%. Визначте кінцеву прибутковість цієї операції для інвестора без урахування оподаткування.

Методичні вказівки до вирішення задачі

Для оцінки облігацій можуть використовуватися купонні, поточні й кінцевий види прибутковості. Купонна прибутковість (d_k), установлювана при випуску облігації, розраховується за формулою

$$d_k = \frac{C}{N} \times 100\% ,$$

де C — річний купонний доход, грн.;

N — номінальна ціна облігації, грн.

Поточна прибутковість облігації (d_t) визначається за формулою

$$d_t = \frac{C}{PV_0} \times 100\% ,$$

де PV_0 — ціна, за якою облігація була придбана інвестором.

Кінцева прибутковість облігації (прибутковість до погашення — d_n) розраховується за формулою

$$d_n = \frac{C \pm \Delta PV / n}{PV_0} \times 100\% ,$$

де ΔPV — приріст або збиток капіталу, що дорівнює різниці між ціною реалізації (номіналом) і ціною придбання облігації інвестором, грн.;

n — кількість років обігу облігації.

Задача 9

Ви здобуваєте безвідсоткову державну облігацію за ціною 1200 грн., яку погашаєте через 10 років. Норма поточної прибутковості становить 5%, номінал облігації — 1500 грн. Визначте очікувану прибутковість і поточну ринкову вартість облігації. Зробіть висновки.

Задача 10

Облігація зі строком погашення 2 роки, номінальною ціною 60 грн. і купонною ставкою 30% реалізується дисконтом 10%. Розрахуйте її поточну й кінцеву прибутковість без урахування оподаткування.

Задача 11

Облігація компанії номіналом 1000 грн. реалізується на ринку за ціною 1050 грн. Погашення облігації і разова виплата суми відсотка по ній за ставкою 9% передбачені через 3 роки. Норма поточної прибутковості по облігації — 7%. Оцініть поточну ринкову вартість облігації й очікувану прибутковість облігації. Зробіть висновки.

Задача 12

Інвестор розглядає кілька варіантів фінансових інвестицій. Перший варіант припускає придбання облігації підприємства «А» з купонною ставкою 25% річних, що реалізується за курсом 108%. Другий варіант припускає придбання облігації підприємства «Б» з нульовим купоном, що продається за курсом 72%. За третім варіантом облігація підприємства «В» має купонну ставку 16% річних і реалізується за курсом 90%.

Усі облігації мають строк обігу 3 роки.

Яку з облігацій вибере інвестор?

Методичні вказівки до вирішення задачі

Якщо облігація придбана за номіналом, то її поточна й кінцева прибутковість ідентична купонній. Якщо облігація придбана за ціною нижчою від номіналу (з дисконтом), то її поточна й кінцева прибутковість вища від купонної. Якщо облігація придбана за ціною вищою від номіналу (із премією), то її поточна й кінцева прибутковість нижча від купонної.

Для облігації з нульовим купоном прибутковість розраховують за формулою

$$d = \frac{PV_1 - PV_0}{PV_0} \times \frac{365}{t},$$

де PV_1 — ціна купівлі облігації, % до номіналу або грн.;

PV_0 — ціна продажу (погашення) облігації, % до номіналу або грн.;

t — кількість днів між купівлею й продажем облігації.

Інвестор віддасть перевагу облігації з максимальною прибутковістю.

Задача 13

Облігація з купонною ставкою 20% строком обігу 4 роки реалізується за курсом 80%. Облігація з нульовим купоном і таким самим строком обігу реалізується за курсом 50%.

Придбання якої облігації краще для інвестора, доходи якого не реінвестуються?

Задача 14

Номінальна ціна облігації становить 120 грн., ставка купона (купонна прибутковість — 16%, купонний доход виплачується один раз на рік. Інвестор придбав облігацію за 70 грн. і через два роки, не чекаючи погашення, продав її за 85 грн. (без обліку накопиченого купонного доходу). Кількість календарних днів, що пройшли від дати останньої виплати купонного доходу до дня розрахунку по даній угоді, становить 182 дні.

Розрахуйте кінцеву прибутковість цієї облігації для інвестора й ринкову ціну, за якою вона була продана, з урахуванням накопиченого купонного доходу.

Методичні вказівки до вирішення задачі

Купонний доход по облігаціях виплачується періодично. При продажу облігації в дні, що не збігаються із днями виплати поточного доходу, покупець і продавець повинні розділити між собою суму відсотків. З цією метою покупець сплачує продавцеві, крім ринкової ціни облігації, відсотки, що належать за період з моменту їхньої останньої виплати. Ці відсотки — накопичений купонний доход. Сам же покупець при настанні наступної дати виплати купонного доходу одержить його повністю за весь купонний період. Так, сума відсотків розподіляється між різними власниками облігації.

Накопичений купонний доход (A) можна розрахувати за формулою

$$A = \frac{C \cdot t}{365},$$

де C — річна ставка купонного доходу, % до номіналу або грн.;

t — кількість днів між купівлею й продажем облігації.

Задача 15

За даними табл. 7 необхідно:

1. Оцінити оптимальний варіант вкладення капіталу з позиції мінімізації інвестиційного ризику, використовуючи метод аналізу чутливості кон'юнктури.

2. Оцінити ризик вкладень в акції компанії A та компанії B , використовуючи метод аналізу імовірнісного розподілу прибутковості.

Таблиця 7

Експертні характеристики цінних паперів

Показники	Акція компанії А	Акція компанії Б
1. Поточна ринкова ціна, грн.	135,0	172,0
2. Передбачуваний дивіденд, грн.		
- варіант 1	22,0	35,0
- варіант 2	34,0	41,1
- варіант 3	39,2	50,3
3. Імовірність настання, %		
- варіант 1	28	28
- варіант 2	2-58	2-58
- варіант 3	3-14	3-14

Методичні вказівки до вирішення задачі

Фінансові інвестиції завжди пов'язані з ризиком. Ризик — це можливість втрат, пов'язана з інвестиціями в цінні папери. Існують дві методики оцінки ризику фінансових інвестицій: аналіз чутливості кон'юнктури й аналіз імовірнісного розподілу прибутковості.

За першою методикою ризик (R) визначається як розмах варіації прибутковості цінного папера за формулою

$$R = d_0 - d_n,$$

де d_0 — оптимістична оцінка прибутковості, %;

d_n — песимістична оцінка прибутковості, %.

За другою методикою ризик вкладення в цінний папір характеризується коефіцієнтом варіації (CV), що розраховується за формулою

$$CV = \alpha/k_0,$$

де α — стандартне відхилення прибутковості цінного папера (k_i) від її найбільш імовірної очікуваної прибутковості (k_0), %.

Стандартне відхилення прибутковості i -го цінного папера визначається за формулою

$$\alpha = \sqrt{\sum_{j=1}^n (k_j - k_0)^2 \times P_j}.$$

Найбільш імовірна прибутковість цінного папера (очікувана величина прибутковості) визначається за формулою

$$k_0 = \sum_{j=1}^n k_j \times P_j,$$

де k_i — прогнози, оцінки значень прибутковості по i -тому цінному паперу, %;

P_j — імовірність одержання доходу в j -тій економічній ситуації, коефіцієнт.

Задача 16

Оцініть ризик вкладення в акції компанії A і компанії B та зробіть висновки про доцільність цих вкладень, використовуючи табл. 8.

Таблиця 8

Вихідні дані для аналізу ризику фінансових інвестицій

Акції компанії А		Акції компанії Б	
Прибутковість, %	Імовірність	Прибутковість, %	Імовірність
20	0,2	32	0,1
28	0,5	44	0,3
36	0,2	54	0,5
48	0,1	64	0,1

Задача 17

Щорічні дивіденди, виплачувані по акції, становлять 100 грн. Ринкова ставка доходу оцінюється власником акції в 24% річних. Поточна ринкова вартість кожної акції становить 500 грн.

Чи має інвестор сенс придбати додатково ці акції або, навпаки, продати наявні?

Методичні вказівки до вирішення задачі

Для розрахунку курсу акції використовуються різні моделі. Найпоширенішою з них є модель М.Гордона, що припускає три варіанти розрахунку поточної ринкової ціни акції.

1. Якщо темп приросту дивідендів дорівнює нулю ($g = 0$), то поточна ринкова ціна акції (P_0) визначається за формулою

$$P_0 = \frac{D_0}{r},$$

де D_0 — поточний дивіденд, грн.;

r — ставка доходу, коефіцієнт.

2. Якщо темп приросту постійний ($g = \text{const}$), то поточна ринкова ціна акції (P_0) визначається за формулою

$$P_0 = \frac{D_1}{r - g} = \frac{D_0 \times (1 + g)}{r - g},$$

де D_1 — величина дивіденду на найближчий прогнозований період, грн.

3. Якщо темп приросту дивідендів змінюється ($g \neq \text{const}$), то поточна ринкова ціна акції (P_0) визначається за формулою

$$P_0 = \sum_{i=1}^n \frac{D_i}{(1+r)^i},$$

де D_i — величина дивіденду на найближчий період, грн.;

i — період нарахування дивідендів.

Відповідно до цієї формули поточна ринкова ціна акції являє собою суму прогнозованих дивідендів, наведених до сучасного моменту часу.

Задача 18

Акція придбана за 50 грн., прогнозований дивіденд наступного року складе 2 грн. Очікується, що в наступні роки цей дивіденд зростатиме з темпом 14%.

Яка прийнятна норма прибутку, використана інвестором при ухваленні рішення про купівлю акції?

Задача 19

Останній виплачений по акції дивіденд становить 600 грн., темп приросту дивідендів - 9% за рік.

Яка поточна ціна акцій компанії, якщо коефіцієнт дисконтування дорівнює 18%?

Задача 20

По акції номіналом 50 грн. виплачується щорічний постійний дивіденд у розмірі 11%. Норма поточної прибутковості по акціях даного типу становить 25%.

Розрахуйте поточну ринкову вартість акції.

Задача 21

Розрахуйте поточну ринкову вартість акції, яку інвестор планує використовувати протягом 5 років, якщо номінал акції — 100 грн, величина дивіденду — 9% річних, норма поточної прибутковості акцій даного типу — 12%. Прогнозована ринкова ціна реалізації акції наприкінці періоду її використання — 110 грн.

Задача 22

Останній виплачений дивіденд по акції дорівнює 20 грн. Очікується, що він зростатиме протягом наступних 3 років з темпом 14%.

Яка поточна ринкова ціна акції, якщо норма поточної прибутковості по акціях даного типу становить 30%?

Задача 23

Підприємство планує одержати в наступному році такті самий прибуток, як у звітному, — в розмірі 400 тис. грн. Є можливості підвищити загальну рентабельність за рахунок реінвестування прибутку. На підставі даних, поданих у табл. 9, визначте, яка політика реінвестування прибутку є оптимальною.

Таблиця 9

Вихідні дані для аналізу можливостей підвищення рентабельності підприємства за рахунок реінвестування прибутку

Частка реінвестованого прибутку, %	Темп приросту прибутку, %	Необхідна акціонерам норма прибутку, %
0	0	13
25	6	15
45	8	18

Задача 24

Підприємство одержало у звітному році прибуток в розмірі 100 тис. грн. Розглядаються два варіанти розподілу прибутку: за першим варіантом підприємство продовжує працювати в тому самому режимі, одержуючи такий самий прибуток, за другим - реінвестує частину прибутку. На підставі табл. 10 визначте найкращий варіант розподілу прибутку.

Таблиця 10

Вихідні дані для аналізу можливостей підвищення рентабельності підприємства за рахунок реінвестування прибутку

Частка реінвестованого прибутку, %	Темп приросту прибутку, %	Необхідна акціонерам норма прибутку, %
0	0	10
10	5	14
20	8	15
30	11	16

Задача 25

Інвестор купує акцію, що вважається перспективною, і планує використовувати її протягом невизначеного періоду часу. На найближчі 4 роки він склав прогноз дивідендів, відповідно до якого в перший рік планує одержати 60 грн. дивідендів, протягом двох наступних років сума дивідендів зростатиме з темпом 10%, а в четвертому році темп приросту становитиме 5%. Норма поточної прибутковості акцій даного типу складає 25%.

Розрахуйте поточну ринкову вартість акції.

Задача 26

Чистий прибуток акціонерного товариства зі статутним капіталом 400 тис. грн. становив 172 тис. грн. Загальні збори акціонерів вирішили, що чистий прибуток розподіляється в такий спосіб: 70% — на виплату дивідендів, 30% — на розвиток виробництва.

Визначте орієнтовно курсову ціну акції цього акціонерного товариства, ставку дивіденду, поточну прибутковість акції, якщо на момент розрахунку ставка банківського відсотка становила 22%, а номінал акції — 400 грн.

Методичні вказівки до вирішення задачі

Аналіз ефективності вкладень в акції припускає використання таких видів прибутковості: ставка дивіденду, поточна прибутковість акції для інвестора, поточна ринкова прибутковість, кінцева й сукупна прибутковість.

Ставку дивіденду (d_c) визначають за формулою

$$d_c = \frac{D}{N} \times 100\% ,$$

де D — величина виплачуваних річних дивідендів, грн.;

N — номінальна ціна акції, грн.

Поточну прибутковість акції для інвестора — рендит (d_i) — визначають за формулою

$$d_i = \frac{D}{P_{np}} \times 100\% ,$$

де P_{np} — ціна придбання акції, грн.

Поточну ринкову прибутковість (d_r) визначають відношенням величини виплачуваних дивідендів до поточної ринкової ціни акції

$$d_r = \frac{D}{P_0} \times 100\% ,$$

де P_0 — поточна ринкова ціна акції, грн.

Кінцеву прибутковість (d_k) визначають за формулою

$$d_k = \frac{\bar{D} + \frac{\Delta P}{n}}{P_{np}} \times 100\% ,$$

де \bar{D} — величина дивідендів, виплачена в середньому за рік, грн.;

ΔP — приріст або збиток капіталу інвестора, що дорівнює різниці між ціною продажу й ціною придбання акції, грн.;

n — кількість років, протягом яких інвестор володів акцією, років.

Узагальнюючим показником ефективності вкладень інвестора в купівлю акцій є сукупна прибутковість ($d_{\text{сукуп}}$). Цей показник розраховують за формулою

$$d_{\text{сукуп}} = \frac{\sum_{i=1}^n D_i + \Delta P}{P_{np}} ,$$

де D — розмір дивідендів в i -му році.

Кінцева й сукупна прибутковості можуть бути розраховані тільки у випадку, якщо інвестор продав акцію або має намір це зробити за відомою йому ціною.

Задача 27

Акція, що має ставку дивіденду 25%, придбана за ціною, що дорівнює 1,5 номіналу, забезпечивши при цьому кінцеву прибутковість інвесторові 47%. Визначте курс акції на момент продажу.

Задача 28

Акція номіналом 100 грн. куплена за курсом 116% і продана власником на третій рік після придбання за 90 днів до дати виплати річних дивідендів за курсом 135%.

Дивіденди за акцією виплачувалися за півріччями. За перший рік рівень дивіденду становив 15 грн. За другий рік поточна прибутковість акції для інвестора дорівнювала 38%, за третій рік - 40%.

Розрахуйте кінцеву (середньорічну) і сукупну прибутковість акції.

Задача 29

Інвестор придбав акцію номіналом 20 грн. за курсом 121% і продав її на третій рік після придбання за 60 днів до дати виплати річних дивідендів за курсом 139%. Дивіденди за акцією виплачувалися за півріччями. За перший рік рівень дивіденду становив 3 грн., за другий рік - 130% від рівня першого року, за третій рік — 140% від рівня першого року.

Розрахуйте кінцеву (середньорічну) і сукупну прибутковість акції.

Задача 30

Інвестор купив акцію за 120 грн. з метою її перепродажу. Через два місяці він продав її другому інвестору за 135 грн. Визначте прибутковість цієї операції.

Методичні вказівки до вирішення задачі

У завданні йдеться про спекулятивну операцію «купівля заради продажу». У цьому випадку інвестор не одержує поточного доходу у вигляді дивідендів. Його доход становить приріст курсової вартості акції.

Отже прибутковість (у річному вирахованні) буде розраховуватися за формулою

$$d = \frac{P_1 - P_0}{P_0} \times \frac{365}{t} \times 100\% ,$$

де P_0 — ціна покупки акції, грн. або %;

P_1 — ціна продажу акції, грн. або %;

t — кількість днів від дня купівлі до дня продажу.

Задача 31

Інвестор купив, а потім через три місяці продав акції, забезпечивши при цьому прибутковість у розмірі 13%. Яку прибутковість (у річному вирахованні) одержав би інвестор, якби ціна покупки була на 8% вищою, ціна продажу — на 4% нижчою?

Задача 32

Інвестиційна компанія здійснює котирування акцій компанії А і компанії Б. Передбачуване зростання курсової ціни протягом місяця для акцій компанії А становить 22%, а для акцій компанії Б — 29%. Різниця між ціною купівлі й ціною продажу (спред) для акцій компанії А складає 11%.

Визначте величину спреду для акцій компанії Б, при якому прибутковість від продажу акцій компанії А і компанії Б через місяць після їхньої купівлі була

однаковою. При розрахунку спреду за базову необхідно прийняти ціну покупки.

Методичні вказівки до вирішення задачі

Прибутковість від продажу акцій можна розрахувати як відношення величини спреду до ціни покупки. За базову ціну (100%) приймається ціна покупки на початку місяця, а ціна продажу береться на кінець місяця. Розрахувавши прибутковість продажу акцій компанії *A*, можна визначити величину спреду для акцій компанії *B*.

Задача 33

Інвестор придбав пакет з 20 акцій (8 акцій компанії *A*, 3 акції компанії *B*, 6 акцій компанії *B* і 3 акції компанії *Г* з однаковими курсовими цінами). Через 5 місяців сукупна вартість цього пакета акцій зросла на 54%. При цьому курсові ціни акцій змінилися: курс акції *A* збільшився на 26%, приріст курсу акції *B* виявився в 3 рази вищим, ніж приріст курсу акції *B*, приріст курсу акції *Г* був на 39% меншим, ніж приріст курсу акції *B*. На скільки відсотків збільшився курс акції *B*?

Методичні вказівки до вирішення задачі

Необхідно прийняти за одиницю первісну ціну однієї акції й підрахувати первісну й кінцеву ціну всього пакета.

Позначити за *X* приріст курсу акції *B* і виразити відповідно зміну курсів акцій *A*, *B* і *Г*.

Задача 34

Розрахуйте поточну вартість привілейованої акції номіналом 100 грн і величиною дивіденду 9% річних, якщо ринкова норма прибутку становить 13%.

Задача 35

Останній виплачений дивіденд за акцією становить 5 грн. Очікується, що він зростатиме протягом наступних трьох років з темпом 15%, потім темп приросту стабілізується на величині 5%. Яка поточна ціна акції, якщо ринкова норма прибутку складає 16% ?

Термінологічний словник

Активи — економічні ресурси компанії (фірми) у формі основного та оборотного капіталу, нематеріальних активів, що використовуються у виробничій діяльності з метою одержання доходу. На практиці розміри активів підприємства визначаються загальною сумою активу балансу на певну дату.

Акціонерне товариство — компанія, що створена юридичними особами, має статутний фонд, розподілений на певну кількість акцій однакової номінальної вартості, і несе відповідальність за своїми зобов'язаннями тільки власним майном. Акціонерне товариство може бути відкритого типу, якщо акції розповсюджуються шляхом відкритої передплати або купівлі-продажу на фондових біржах, або закритого, якщо акції не можуть розповсюджуватися вільно.

Акція — цінний папір, що засвідчує частку її власника у статутному фонді акціонерного товариства відкритого або закритого типу, який дає право на участь у управлінні й одержанні відповідної частини його прибутку у формі дивідендів.

Банківський відсоток — мінімальний відсоток за короткостроковими авансами комерційних банків або інвестиційних дилерів.

Банкрутство — встановлена в судовому порядку фінансова неплатоспроможність певної юридичної чи фізичної особи, тобто її нездатність здійснювати розрахунки за своїми зобов'язаннями.

Безризикові інвестиції — розміщення капіталу в об'єкти інвестування, для яких відсутній ризик можливих фінансових втрат. У практиці розвинених європейських країн до таких об'єктів інвестування, як правило, зараховують державні урядові облігації.

Бізнес-план — основний документ, де стисло в загальноприйнятій послідовності розділів викладено основні характеристики реального інвестиційного проекту. Бізнес-план покликаний переконати інвестора в ефективності передбачуваних інвестицій.

Біржа — інститут ринку цінних паперів, який організовує, контролює і регулює процес купівлі-продажу цінних паперів, переважно акцій.

Біржова ціна — ціна на товари і послуги, реалізовані в порядку біржової торгівлі, що формується на основі співвідношення попиту і пропозиції.

Біржовий курс — остання ціна, за якою різні об'єкти інвестування (цінні папери, об'єкти нерухомості, дорогоцінні метали та ін.) продавалися (купувалися) на відповідній біржі.

Бони — боргові зобов'язання, що випускаються державою, окремими закладами й організаціями; паперово-грошові знаки дрібної вартості, що тимчасово випускаються в обіг як розмінні монети.

Брокер — фірма або окрема особа, пов'язана з фірмою. Купує і продає цінні папери за дорученням клієнта, не стаючи їх власником, одержує за це комісійні.

Валові інвестиції — загальний обсяг коштів, інвестованих у нове будівництво, придбання засобів виробництва та на приріст товарно-матеріальних запасів у певному періоді.

Вексель — письмове боргове зобов'язання строго встановленої форми, що дає його власнику (векселетримачу) безперечне право після закінчення терміну зобов'язання вимагати від боржника сплати грошової суми, позначеної на векселі.

Венчурні підприємства — малі підприємства у сфері наукових досліджень, інженерних розробок, створення і впровадження нововведень.

Відплив капіталу — переведення капіталу в значних розмірах у країни зі сприятливішим інвестиційним кліматом з метою уникнення оподаткування, негативних наслідків інфляції, ризику експропріації та ін. Основною метою відпливу капіталу є вигідніші та гарантованіші умови його розміщення в обраних країнах.

Внутрішні джерела формування інвестиційних ресурсів — власні джерела фінансування реалізації інвестиційних програм (проектів). До основних внутрішніх джерел належить частина чистого прибутку компанії (фірми), що підлягає капіталізації і сума амортизаційних відрахувань (амортизаційний фонд).

Грошовий потік — основний показник, що характеризує ефективність інвестицій у вигляді повернених інвестору коштів. Основою грошового потоку за інвестиціями є чистий прибуток і сума амортизації матеріальних і нематеріальних активів.

Грошовий ринок — ринок цінних паперів із строком погашення до трьох років.

Гудвіл — різниця між ринковою та індексованою балансовою вартістю компанії (фірми). Вартість гудвілу характеризує не відображені в балансі нематеріальні активи у вигляді репутації фірми, завойовані нею маркетингові позиції на ринку, відпрацьованість внутрішньої технології діяльності та інші активи, здатні приносити додаткові прибутки. У зарубіжній практиці вартість гудвілу часто включається в баланс компанії (фірми), що продається.

Девальвація — зниження в законодавчому порядку офіційного курсу національної валюти щодо іноземних валют або міжнародних розрахункових одиниць.

Депозит — грошові або інші види активів, розміщені на збереження у фінансово-кредитні заклади.

Депозитарій — заклад, що бере на зберігання гроші, документи, цінні папери та інші цінності.

Депозитарій інвестиційного фонду — юридична особа, що здійснює відповідальне зберігання активів, обслуговування операцій з активами інвестиційного фонду й облік руху активів фонду на підставі депозитного договору.

Депозитний відсоток — сума доходу, одержуваного інвестором у разі передавання коштів на зберігання відповідно до встановленої ставки відсотка.

Державні інвестиції — інвестиції, що здійснюються державними та місцевими органами влади (управління) за рахунок бюджетних коштів, позабюджетних фондів, залучених коштів, а також державними підприємствами та закладами за рахунок власних і залучених коштів.

Дериватив — стандартний документ, що засвідчує право або зобов'язання придбати чи продати цінні папери, матеріальні або нематеріальні активи, а також

кошти на визначених ним умовах у майбутньому. Стандартна (типова) форма деривативів і порядок їх випуску та обігу встановлюються законодавством.

Дефляція — штучне вилучення з обігу частини надлишкової грошової маси, здійснене урядом з метою зниження темпів інфляції.

Диверсифікація — одночасний розвиток багатьох непов'язаних або слабо взаємопов'язаних видів виробництва, розширення обсягів діяльності, номенклатури продукції і послуг, асортименту вироблених виробів у масштабі держави, галузі, регіону, підприємства. Диверсифікація, як правило, супроводжується глибокою трансформацією технології й організації виробництва.

Емісія — виготовлення і випуск в обіг банківських і казначейських квитків, паперових грошей і цінних паперів.

Ефективність інвестиційного портфеля — характеристика інвестиційного портфеля (як правило, портфеля цінних паперів) за критеріями поточної дохідності чи збільшення капіталу за будь-якого рівня ризику.

Ефективність реальних інвестицій — поняття, що характеризує різні аспекти дохідності інвестицій. Для оцінювання ефективності реальних інвестицій використовують основні показники: чистий приведений дохід; індекс дохідності; період окупності; внутрішня норма дохідності.

Життєвий цикл інвестицій — загальний період часу від початку вкладання коштів у реальний інвестиційний проект до наступного вагомому інвестування в діючий об'єкт. Як правило, життєвий цикл інвестицій розподіляють на два основні періоди: інвестування до початку експлуатації об'єкта; експлуатації нового об'єкта до початку наступного істотного інвестування в його реконструкцію або технічне переоснащення.

Життєвий цикл компанії (фірми) — загальний період часу від початку діяльності компанії (фірми) до природного припинення її існування або відродження на новій основі (з новим складом власників і керівного персоналу, з принципово новою продукцією, технологією та ін.). У теорії життєвого циклу компанії (фірми) розрізняють, як правило, шість основних стадій: "народження", "дитинство", "юність", "рання зрілість", "остаточна зрілість", "старіння". В інвестиційному менеджменті визначення стадії життєвого циклу компанії (фірми) необхідне для оцінювання її інвестиційної привабливості чи інвестиційних якостей цінних паперів (акцій), що емітуються.

Залучені джерела формування інвестиційних ресурсів — залучені на кредитній основі кошти для реалізації інвестиційного портфеля та інше майно. До основних видів залучених джерел формування інвестиційних ресурсів належать довгострокові кредити банків; кошти, отримані від емісії облігацій; майно, залучене на основі інвестиційного лізингу та селенгу.

Зовнішні джерела формування інвестиційних ресурсів — позикові та залучені джерела фінансування інвестиційних програм (проектів).

Іменний цінний папір — цінний папір, зареєстрований у книгах компанії на ім'я власника. Може бути проданий іншій особі тільки з письмового дозволу власника (передатного запису на сертифікаті).

Інвестиції — усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою одержання прибутку або досягнення соціального ефекту.

Інвестиційна декларація — складова статуту інвестиційного фонду, в якій визначено основні напрями й обмеження його діяльності, порядок випуску, продажу та викупу інвестиційних сертифікатів, а також інші питання діяльності фонду.

Інвестиційна діяльність — сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій.

Інвестиційна інфраструктура — найважливіші галузі економіки, заклади й засоби, які безпосередньо забезпечують процес безперебійного здійснення інвестицій.

Інвестиційна компанія — торговець цінними паперами, який крім ведення інших видів діяльності може залучати кошти для здійснення спільного інвестування шляхом емісії та розміщення цінних паперів (включаючи інвестиційні сертифікати). *Інвестиційна компанія закритого типу* — компанія, чії акції продаються на фондовій біржі, а капітал залишається відносно незмінним.

Інвестиційна привабливість галузей — інтегральна характеристика окремих галузей економіки з позиції перспективності розвитку, дохідності інвестицій тії рівня інвестиційних ризиків. Інвестиційна привабливість окремих галузей оцінюється під час розробки інвестиційної стратегії компанії (фірми) та галузевої диверсифікації її інвестиційного портфеля.

Інвестиційна стратегія - формування системи довгострокових цілей інвестиційної діяльності компанії (фірми) і вибір найефективніших шляхів їх досягнення.

Інвестиційний банк - банк, який спеціалізується на фінансуванні інвестиційної діяльності своїх клієнтів шляхом надання їм довгострокових кредитів (позик).

Інвестиційний дилер - фірма, що є посередником на ринку цінних паперів, або окрема особа, пов'язана з такою фірмою. Виступає в ролі брокера, тобто зводить на ринку покупців з продавцями, одержуючи за це комісійні, або в ролі дилера, тобто підписується на весь новий випуск цінних паперів або частину його, стаючи їх власником з метою перепродажу дрібнішими партіями.

Інвестиційний портфель — сформований компанією (фірмою) перелік об'єктів реального та фінансового інвестування з урахуванням її інвестиційних цілей.

Інвестиційний проект — об'єкт реального інвестування, який намічається до реалізації у формі придбання, нового будівництва, розширення, реконструкції тощо на основі розгляду й оцінювання бізнес-плану.

Інвестиційний ризик — імовірність виникнення непередбачуваних фінансових втрат (у формі зниження або повної втрати доходів, втрати капіталу тощо) у ситуації невизначеності умов інвестиційної діяльності. Розрізняють інвестиційний ризик систематичний і несистематичний; реального і фінансового інвестування; економічний, політичний, соціальний та ін.

Інвестиційний ринок— сукупність інвестиційних відносин між продавцями й покупцями інвестиційних товарів і послуг, а також об'єктів інвестування в усіх його формах.

Інвестиційний фонд — юридична особа, заснована у формі акціонерного товариства, яка здійснює діяльність виключно у сфері спільного інвестування. Інвестиційні фонди поділяються на відкриті та закриті.

Інвестиційні якості цінних паперів — інтегральна характеристика окремих видів цінних паперів з позиції їх дохідності, ризику та ліквідності.

Інвестор — суб'єкт інвестиційної діяльності, який приймає рішення та здійснює вкладення власних, позичених і залучених майнових та інтелектуальних ресурсів в об'єкти інвестування.

Індивідуальний інвестор — окрема юридична особа, яка самостійно (без посередників) здійснює інвестиційну діяльність.

Інноваційні інвестиції— одна з форм інвестування, що здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво та соціальну сферу.

Іноземні інвестиції— усі види цінностей, які вкладаються в об'єкти інвестиційної діяльності на території тієї чи іншої країни.

Інсайдер — усі директори, старші чиновники корпорації і всі, хто має доступ до внутрішньофірмової, службової інформації. Усі, хто володіє понад 10 % акцій фірми.

Інституціональний інвестор — фінансовий посередник, який акумулює кошти індивідуальних інвесторів і здійснює інвестиційну діяльність, що спеціалізується, як правило, на операціях з цінними паперами.

Інструменти фондового ринку — інструменти, за допомогою яких здійснюються операції на фондовому ринку. До основних інструментів фондового ринку належать облігації, ощадні сертифікати, опціони, ф'ючерсні контракти, інвестиційні сертифікати.

Інфляційна премія — додатковий дохід, який виплачується інвестору з метою відшкодування його втрат від знецінення грошей внаслідок інфляції. Рівень цього доходу порівнюється до темпу інфляції в розглядуваному періоді.

Інфляція — переповнення каналів обігу паперовими грошима, що супроводжується їх знеціненням; виявляється в загальному і нерівномірному збільшенні цін на товари і послуги, що призводить до перерозподілу національного доходу на шкоду основній частині населення, поглиблення соціальної диференціації.

Іпотечна позичка (кредит) — позичка, отримана позичальником під заставу нерухомого майна. У разі порушення позичальником умов кредитного договору (прострочені позички) кредитор має право продати заставу з метою повернення позички (включаючи відсоток) і витрат з реалізації прибутку.

Капіталізація — перетворення коштів на капітал. В інвестиційній діяльності найпоширенішими операціями капіталізації є капіталізація частини чистого прибутку, капіталізація дивідендів, капіталізація депозитного відсотка та ін.

Капіталовіддача — відношення річного обсягу продукції до статутного фонду. *Капіталоозброєність* — відношення статутного фонду до кількості працівників.

Капітальні вкладення — інвестиції у відновлення основних фондів і на приріст матеріально-виробничих запасів. Капітальні вкладення здійснюються у формі нового будівництва, розширення, реконструкції та технічного переустаткування.

Кліринг — система безготівкових розрахунків за товари, цінні папери і послуги, ґрунтується на заліку взаємних вимог і зобов'язань.

Коефіцієнт автономії — один з основних показників, що характеризує фінансову стабільність компанії (фірми). Він визначається шляхом ділення суми власного капіталу на суму всіх використовуваних коштів. Чим більше значення цього коефіцієнта, тим вища фінансова стабільність компанії (фірми).

Коефіцієнт довгострокової заборгованості — важливий показник оцінювання фінансової стабільності підприємства (фірми), що характеризує відношення суми довгострокової (понад рік) заборгованості до загальної суми всіх використовуваних ним коштів.

Коефіцієнт капіталізації — відношення активів до статутного фонду.

Коефіцієнт ліквідності — відношення активів до кредиторської заборгованості.

Коефіцієнт оборотності активів — відношення річного обсягу продукції до активів.

Контрольний пакет акцій — кількість акцій, які дають інвестору право здійснювати фактичний контроль над акціонерною компанією.

Кон'юнктура — сукупність факторів, що характеризують стан якого-небудь при цесу, діяльності, явища.

Кон'юнктура інвестиційного ринку — система факторів, що характеризують поточний стан попиту, пропозиції, цін і рівня конкуренції на інвестиційні проекти й послуги, а також об'єкти інвестування в усіх його формах.

Кон'юнктурний цикл — період часу, протягом якого послідовно змінюються всі стадії кон'юнктури інвестиційного ринку. Кон'юнктурний цикл поділяється: 1) піднесення кон'юнктури; 2) кон'юнктурний бум; 3) послаблення кон'юнктури; 4) кон'юнктурний спад.

Короткострокові інвестиції — форма вкладення капіталу терміном до одного року. До них належать придбання короткострокових облігацій, короткострокових депозитних сертифікатів, розміщення коштів на депозитному вкладі та інші короткострокові фінансові вкладення.

Кредитний відсоток — сума, що виплачується одержувачем кредиту за користування позичковими коштами відповідно до встановленої ставки відсотка

Купон — частина облігаційного сертифіката, яка окремо від нього дає власнику право на одержання відсотка. Розмір відсотка і дата його виплати зазначені на купоні.

Лізинг — довгострокова форма оренди машин і устаткування, що одночасно використовується як одне із джерел формування інвестиційних ресурсів.

Ліквідаційна вартість активів — ціна продажу повністю відамортизованих активів (машин, механізмів, устаткування тощо) у разі їх заміни на нові.

Ліквідність — здатність активів використовуватись як безпосередні засоби платежу або бути готовими до швидкого перетворення на грошову форму без втрати поточної вартості.

Ліквідність інвестицій — здатність об'єктів інвестування бути реалізованими протягом короткого терміну без втрати реальної вартості.

Ліцензія — дозвіл, що видається компетентними державними органами на ведення деяких видів господарської діяльності, у тому числі зовнішньоторговельних операцій (експортна й імпортна ліцензія).

Маклер — посередник під час укладання угод на фондових, торгових і валютних біржах, який виконує операції за рахунок клієнтів і одержує грошову винагороду у вигляді комісійних.

Маркетинг — система управління виробничою і збутовою діяльністю, заснована на комплексному аналізі ринку і спрямована на вирішення проблеми реалізації продукції шляхом цілеспрямованого формування попиту на продукцію і послуги.

Менеджмент — сукупність принципів, методів, засобів і форм управління виробництвом з метою підвищення ефективності виробництва і збільшення прибутків.

Методи фінансування інвестицій — принципові підходи до фінансування окремих інвестиційних проектів або програм. До основних методів фінансування інвестицій належать повне самофінансування, акціонування, кредитне фінансування, лізинг і селенг, змішане фінансування.

Моніторинг інвестиційного ринку — механізм здійснення підприємством (фірмою) постійного спостереження макроекономічних факторів розвитку інвестиційного ринку й окремих його сегментів з метою оцінювання інвестиційного клімату та його поточної кон'юнктури.

Моніторинг реалізації інвестиційних проектів — механізм здійснення постійного спостереження за важливими поточними результатами реалізації всіх інвестиційних проектів підприємства (фірми) в умовах кон'юнктури інвестиційного ринку, що постійно змінюється.

Мультиплікатор інвестиційних витрат — коефіцієнт, який показує, у скільки разів сума приросту національного доходу перевищує суму приросту чистих інвестицій в економіку країни. Модель такого мультиплікатора розробив Д. Кейнс.

Незбалансований інвестиційний портфель — портфель, що складається з інвестиційних проектів та фінансових інструментів, які значною мірою не відповідають меті його формування чи фінансовим ресурсам.

Неплатоспроможність — нездатність компанії (фірми) оплатити у визначенні! термін свої зобов'язання.

Ноу-хау — сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навичок і виробничого досвіду, що необхідні для організації того чи іншого виду виробництва, але не за-

патентовані. Розрізняють ноу-хау науково-технічного, управлінського, комерційного і фінансового характеру.

Облігація — сертифікат, що засвідчує факт заборгованості та зобов'язання боржника виплатити кредиторі певний відсоток від боргу і погасити борг (амортизацію) після закінчення певного періоду. Облігації можуть забезпечуватись, активами або, як у випадку з облігаціями держави, просто загальною платоспроможністю емітента.

Об'єкти інвестування — реальні інвестиційні проекти, об'єкти нерухомості, різноманітні фінансові інструменти (насамперед інструменти фондового ринку), які є предметом інвестування.

Оборотність активів — показник, що характеризує кількість оборотних активів компанії (фірми) у періоді, який розглядається.

Окупність інвестицій — процес повернення вкладених інвестиційних коштів через одержаний прибуток, амортизацію.

Оперативне управління інвестиційним портфелем — система заходів щодо реалізації включених у портфель інвестиційних проектів, моніторингу ефективності окремих об'єктів реального й фінансового інвестування та підготовки рішень про поточне коригування портфеля (шляхом «виходу» з окремих інвестиційних програм і продажу окремих фондових інструментів).

Опціон — право придбати або продати цінні папери за певною ціною у певний момент протягом певного терміну. Це право, у свою чергу, продається і купується. Воно є самостійним типом цінних паперів.

Період окупності — показник ефективності інвестицій, який характеризує термін, протягом якого вони окуповуються повністю. Цей показник розраховується шляхом ділення загальної суми інвестицій на середньорічний грошовий потік, приведений до реальної вартості.

Податки — обов'язкові платежі, стягнуті державою з населення, організацій і підприємств у законодавчо встановленому порядку.

Показник поточної ліквідності — основний показник ліквідності активів компанії (фірми), який характеризує відношення всіх поточних активів до всіх поточних зобов'язань.

Премія за ліквідність — додатковий дохід, який виплачується (чи передбачений до виплати) інвестору з метою відшкодування його ризиків, пов'язаних з низькою ліквідністю об'єктів інвестування. Розмір премії залежить від рівня ліквідності інвестицій.

Премія за ризик — додатковий дохід, який виплачується (чи передбачений до виплати) інвестору понад рівень, який може бути за безризиковими інвестиціями. Розмір премії залежить від рівня ризику і визначається за допомогою моделі «лінії надійності ринку».

Прибутковість капіталу — показник, який характеризує відношення суми чистого прибутку в певному періоді до середньої вартості власного капіталу в цьому ж періоді.

Прибуток на акцію — відношення річного балансового прибутку до загальної кількості акцій.

Приватні інвестиції— вкладення коштів, які здійснюються громадянами, а також компаніями (фірмами) недержавних форм власності.

Реальна ставка відсотка — ставка відсотка, яка встановлюється з урахуванням зміни купівельної спроможності грошей у зв'язку з інфляцією.

Реальний рівень відсотка — номінальний рівень відсотка мінус рівень інфляції.

Реальні інвестиції— вкладення коштів у реальні матеріальні й нематеріальні (інноваційного характеру) активи.

Реінвестування — переміщення капіталу з одних активів в інші — ефективніші, діяльність у придбанні активів з метою одержання прибутку або досягнення соціального ефекту за рахунок прибутку, отриманого від експлуатації раніше придбаних активів.

Рента — регулярно одержуваний прибуток з капіталу, майна або землі, що не потребує від одержувача підприємницької діяльності.

Рентабельність — показник ефективності роботи підприємств, що визначається відношенням прибутку до середньорічної вартості основних виробничих фондів і нормованих оборотних коштів.

Рентабельність акціонерного капіталу — відношення річного балансового прибутку до суми статутного фонду.

Ризик втрати доходу — один з рівнів ризику, який називається "критичним"; його критерієм є можливість втрати очікуваної суми валового доходу за об'єктом інвестування, що розглядається.

Ризик втрати капіталу — найвищий рівень ризику, який називається «катастрофічним»; його критерієм є можливість втрати всіх власних активів у результаті банкрутства.

Ризик втрати прибутку — рівень ризику, який називається «допустимим»; його критерієм є можливість втрати очікуваного чистого прибутку.

Ризик інфляції—ризик, пов'язаний із знеціненням доходу від інвестицій у зв'язку з інфляцією. В умовах прогнозування цього виду ризику інвестор може вимагати додаткового доходу у вигляді інфляційної премії.

Ризик ліквідності — особлива форма ризику, пов'язана з низькою ліквідністю об'єктів інвестування чи з великим періодом інвестиційного процесу. За наявності такого ризику інвестор може вимагати додаткового доходу у вигляді премії за ліквідність.

Ризиковий портфель — агресивний інвестиційний портфель з високим загальним рівнем ризику за ним.

Ринок позичкових капіталів — система економічних відносин, які забезпечують акумуляцію вільних коштів, перетворення їх на позичковий капітал і його перерозподіл між учасниками процесу відтворення.

Санація — система заходів, спрямованих на попередження банкрутства компанії (фірми) у разі її неплатоспроможності.

Селенг — один з видів залучених джерел фінансування інвестицій, який передбачає передання власниками (юридичними та фізичними особами) прав використання й розпорядження їхнім майном за певну плату. Таким майном можуть

бути будівлі, споруди, устаткування, сировина, матеріали, кошти, цінні папери, а також продукти інтелектуальної праці.

Сертифікат — документ, який засвідчує якість товару і видається компетентними органами на основі експертизи товарів.

Синдикат — група інвестиційних дилерів, які спільно підписуються на нові випуски або великі блоки оборотних цінних паперів і поширюють їх.

Складний відсоток — відсоток, який періодично виплачується на інвестиції і додається до інвестицій. Майбутні платежі потім розраховуються за колишньою ставкою, але з більшої суми, відсоток за відсоток.

Співвідношення ризику й доходу — показник, що співвідносить рівень інвестиційного ризику й інвестиційного доходу та вимірюється за допомогою коефіцієнта варіації й моделі «лінії надійності ринку». Використовується під час оцінювання та формування інвестиційного портфеля чи окремих інвестиційних проектів.

Спільне інвестування — діяльність, яка здійснюється в інтересах і за рахунок засновників і учасників інвестиційного фонду (частково — інвестиційною компанією) шляхом випуску інвестиційних сертифікатів і здійснення комерційної діяльності з цінними паперами.

Рекомендована література

1. інвестиційного менеджмента : в 2 т. / И. А. Бланк. - К. : Ника-Центр, 2004.
2. Бланк І. О. Інвестиційний менеджмент : опорний конспект лекцій / І. О. Бланк, Н.М. Гуляєва. - К. : КДТЕУ, 2003.
3. Бланк І. О. Інвестиційний менеджмент : підручник / І. О. Бланк, Н. М. Гуляєва. - К. : Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2003.
4. Борщ Л. М. Інвестування: теорія і практика / Л. М. Борщ, С. В. Герасимова. – К. : Знання, 2007. – 685 с.

Допоміжна:

1. Yasinska N. Mechanisms of mergers & acquisitions : international experience / N. Yasinska, H. Kelembet // Прометей. – 2009. – Вип. 1 (28). – С. 153–155.
2. Yasinska N. Nongovernmental Financing of the Programs of the Population Employment Assistance at the Regional Level / N. Yasinska, O. Akhmedova // Економіка і менеджмент – 2010 : матер. І Міжнар. конф. молодих вчених (25–27 листоп. 2010 р., м. Львів,). – Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2010. – Серія «Економіка і менеджмент». – С. 256–257.
3. Гойко А.Ф. Методи оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні напрями їх реалізації: монографія. - К.: ВІРА-Р, 1999.- 320 с. – 9 прим.
4. Гончаров А. Б. Інвестування : навч. посіб. / А. Б. Гончаров. – Х. : ІНЖЕК, 2004. – 240 с.
5. Гриньова В. М. Інвестування : навч. посібн. / В. М. Гриньова. – Х. : ВД "Інжек", 2003. – 320 с.
6. Данілов О. Д. Інвестування : навч. посібн. / О. Д. Данілов, Г. М. Івашина, О. Г. Чумаченко. – Ірпінь, 2009. – 377 с.
7. Данілов О.Д. Інвестування: Навч. посібник./ О.Д.Данілов, Г.М.Івашина, О.Г.Чумаченко. - К.: Вид. дім "Комп'ютерпрес", 2001.- 364 с.
8. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування : навч. посібн. / А. П. Дука. – К. : Каравела, 2008. – 432 с.
9. Інвестування : підручник. Затверджено МОН / за ред. Л. О. Омелянович. – К., 2012. – 278 с.
10. Інвестування: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни/ Пересада А.А.[та ін.]. - К.: КНЕУ, 2001.- 251 с. – 2 прим.
11. Кириченко О. А. Інвестування : підручник / О. А. Кириченко, С. А. Срохін. – К. : Знання, 2009. – 573 с.
12. Кравцова Л. В. Інвестування / Л. В. Кравцова. – Донецьк : ДонІЕК, 2008. – 100 с.
13. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність : навч. посібн. / Т. В. Майорова. –К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 376 с.
14. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: Навчальний посібник . - К.: ЦУЛ, 2003.- 376 с. – 3 прим.
15. Мойсеєнко І. П. Інвестування : навч. посібн. / І. П. Мойсеєнко. –К. : Лібра, 2006. – 490 с.

16. Музиченко А. С. Інвестиційна діяльність в Україні : навч. посібн. / А. С. Музиченко. – К. : Кондор, 2005. – 406 с.
17. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Інвестиційний менеджмент» для студентів денної та заочної форми навчання. – Миколаїв: РВЦ МНУ, 2016.
18. Пересада А. А. Інвестиційний аналіз : навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисц. / А. А. Пересада, С. В. Онікієнко, Ю. М. Коваленко. – К. : КНЕУ, 2003. – 134 с.
19. Про інвестиційну діяльність : Закон України № 1560-ХІІ від 18.09.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
20. Про режим іноземного інвестування : Закон України від 19.03.1996 р № 93/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
21. Реверчук С.К. Инвестология: наука про інвестування: навч. посібник. - К.: Атіка, 2001.- 264 с. – 2 прим.
22. Татаренко Н.О. Теорії інвестицій: навчальний посібник/ Н.О.Татаренко, А.М.Поручник.- К.: КНЕУ, 2000.- 160 с. – 20 прим.
23. Федоренко В. Г. Инвестознаводство : підручник / В. Г. Федоренко. – 3-тє вид., допов. – К. : МАУП, 2008. – 480 с.
24. Череп А. В. Инвестознаводство : підручник / А. В. Череп. – К. :Кондор, 2006. – 398 с.
25. Щукін Б. М. Инвестування : курс лекцій / Б. М. Щукін. – К. : МАУП, 2004. – 216 с.
26. Ясинская Н. А. Развитие платежных инструментов на денежно-кредитном рынке Украины / Н. А. Ясинская, Н. О. Шира // Технологический аудит и резервы производства. – 2014. – № 2/2 (16). – С. 15–20.
27. Ясинська Н. А. Стартапи в Україні: ринкові запити та можливості / Н. А. Ясинська // Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури : тези доп. ІІ Міжнар. наук.-практ. конф. (16–18 трав. 2013 р., м. Львів). – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2013. – С. 139–140.
28. Ясинська Н. А. Актуальність підвищення інвестиційної активності вітчизняних банків / Н. А. Ясинська, А. В. Кортельова // Управління інноваційним процесом в Україні : проблеми, перспективи, ризики : тези доп. ІІІ Міжнар. наук.-практ. конф. (20–21 трав. 2010 р., м. Львів). – Львів : Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2010. – С. 129–131.
29. Ясинська Н. А. Зовнішні фактори інвестиційної привабливості України в період фінансової кризи / Н. А. Ясинська, К. Є. Яворська // Фінансовий механізм державного управління економікою України : зб. наук. праць Дон. держ. ун-ту упр. – Донецьк : ДонДУУ, 2010. – Т. ХІ. – С. 200–211/
30. Ясинська Н. А. Інвестиційна активність вітчизняних банків та перспективи її підвищення / Н. А. Ясинська, А. В. Кортельова // Зб. наук. праць НУ «Львівська політехніка». – Львів : Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2010. – № 684. – С. 343–345.
31. Ясинська Н. А. Пруденційність як інструмент регулювання фінансових потоків на фінансовому ринку / Н. А. Ясинська // Вісник Донбаської державної машинобудівної академії. – 2015. – № 2 (35). – С. 247–254.

32. Ясинська Н. А. Розвиток механізмів реалізації державної інвестиційної політики / Н. А. Ясинська, В. П. Пшенична // Розвиток фінансових відносин в умовах трансформаційних процесів : матер. II Міжнар. симпозиуму (10 груд. 2009 р., м. Харків). – Х. : ХІФ УДУФМТ, 2009. – С.119–122.

33. Ясинська Н. А. Фінансування інновацій : синтез державного та приватного фінансування в Україні / Н. А. Ясинська // Управління інноваційним процесом в Україні : налагодження взаємодії між учасниками : тези доп. V Міжнар. наук.-практ. конф. (22–23 трав. 2014 р., м. Львів). – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – Електронне видання на CD-ROM. – С. 103–104.

Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік

Засоби діагностики успішності навчання

З метою діагностики успішності студентів використовуються:
– тематичні письмові роботи у формі індивідуальних завдань;
– опитування студентів за тематикою змістових модулів тощо.